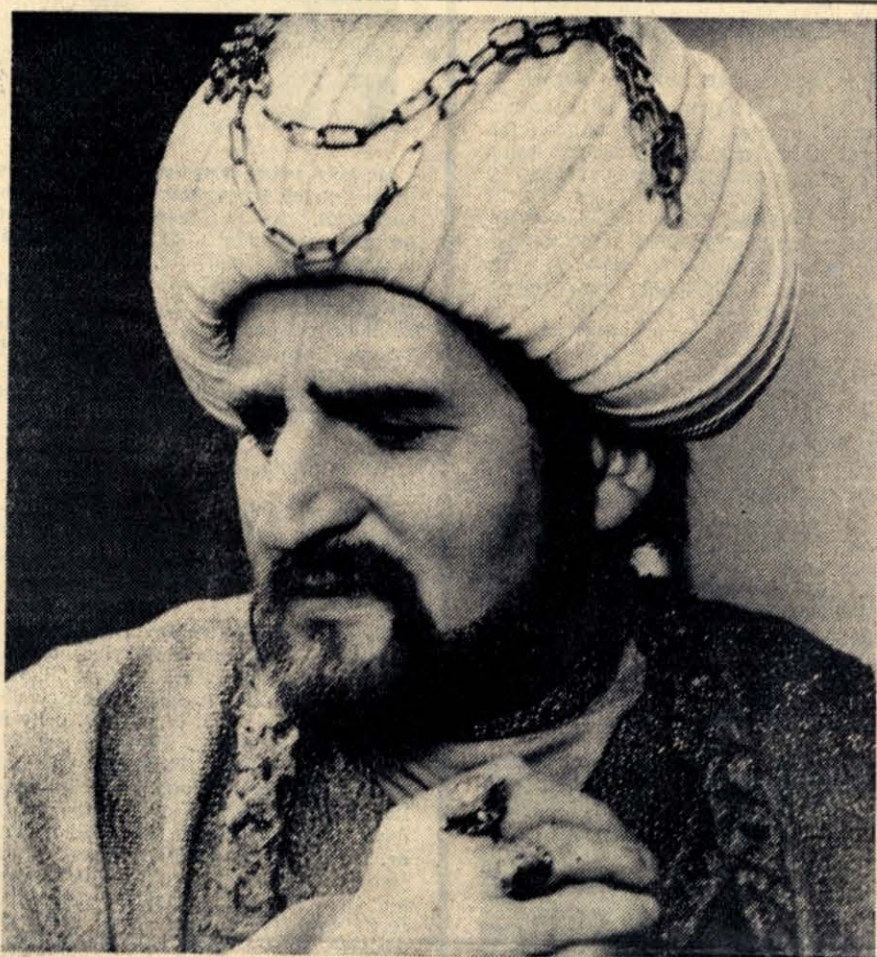

HUDOBNÝ ŽIVOT 73

17

17. IX. 1973 — Roč. V. — Cena 2,— Kčs

Beg Bajazid v stvárnení Milana Kopačku

Snímka: G. Skoumalová

Slovenská televízia v Bratislave nakrútila tento leta (v štúdiách Slovenského filmu na Kolibe a v exteriéroch pri Dobrej Vode) farebný televízny film podľa Cikkerovej opery Beg Bajazid. Od roku 1957, kedy bola prvá premiéra v SND, našťudovali dielo v Prahe, v Košiciach, v Banskej Bystrici, ale aj v NDR, v Altenburgu, v Drážďanoch a v Gere, v NSR; vo Wiesbadene a v MER; v Szegede.

Film režíroval T. Rakovský, ktorý už uplatnil svoje divadelné a hudobné čítanie pri nakrúcaní Cikkerovej opery 'Mister Scrooge', pri Bellom 'Kováčovi Wielandovi' a pri Suchoňovej Kráľovnej. Pražský filmový symfonický orchester dirigoval T. Frešo a spoliučinkoval Slovenský filharmonický zbor. Po nakrútení hudobnej časti prikrčili umelci k interiérovým a exteriérovým filmovým prácam. Hlavným kameramanom bol J. Krška, architektom Ing. I. Kot, kostymérkou E. Purkyňová. V hlavných úlohách uvidíme Martu Meierovú (Anna), Magdu Hajóssyovú (Katka), Milana Kopačku (Beg Bajazid), Juraja Martvoňa (richtár), Ondreja Malachovského (bača), Ladislava Neshybu (Abdul), Jozefa Špačka (Ahmed), Štefana Jančího (Paša), Stanislava Beňáčka (Imam). Menšie sólistické úlohy sú obsadené P. Gáborom, A. Judtom, F. Šubertom, A. Baránikom, L. Radványim a ďalšími.

Filmári museli postaviť slovenské domce nielen v ateliéroch ale i v exteriéroch. Umne a účelne vystavali malú slovenskú dedinku; so všetkým mŕtvym i živým inventárom, so zvoncou i cintorinom, ba i so štýlovými krížmi z čias pred tristo rokmi. V tomto prostredí nakrúcal filmový štáb najnáročnejšie scény. Prirodzene, v masových scénach popri sólistoch mimoriadne zodpovednosť ležala na komparze, v ktorom — popri štatistoch z Koliby a z Dobrej Vody — nechýbali ani speváci z Lúčnice, kaskadéri z Fakulty telesnej výchovy a športu a majstri jazdeckého športu z petržalského Starého hája.

Výber záberov, strihanie filmu a zosúzvuk hudobnej a obrazovej zložky má režisér T. Rakovský so štábom spolupracovníkov naplánované do novembra t. r. Je nádej, že diváci uvidia nový operný film už počas vianočných televíznych farebných programov. (mg)

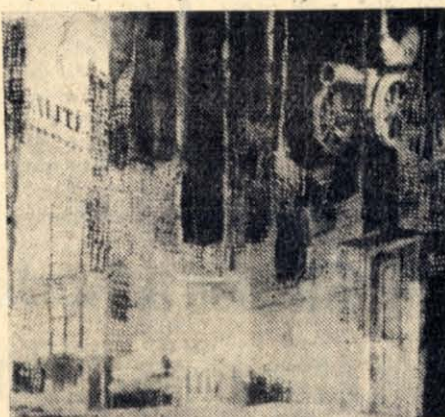

Autor opery, národný umelec JÁN CIKKER:

— Hru o láske a smrti pociťujem ako operu o sebaobetovaní a osvedčení sa v najťažších chvíľach života. Páčilo sa mi, keď istý štokholmský kritik napísal, že sa mu moja opera vidí ako moderný Fidelio o manželskej vernosti. Myslím si, že premena ľudstva sa deje nielen spôsobom salónnym, ale i násilným, ba krvavým. Ako to krásne a výstižne povedal vo svojej nesmrteľnej básni Andrej Sládkovič — „diamant v hrude nezahynie“, a tak nezostane ani myšlienka o vývoji človeka a ľudstva. Cestu k zdokonaľovaniu, k skrášleniu a naplneniu ľudského života nemožno ničím zahatať. Pravdaže, súzvučne s Rollandom sa v našej opere, v odraze a obraze revolúcie uvoľňujú nielen tie ušľachtilé city a prejavy, ale i vášne, zloba a nespravodlivosť. Ale to všetko je iba hrmenie pred búrkou, ktorá prináša životodarnosť a skrášľuje naše pocity. A to sa opäť vraciam k tomu diamantu, ktorý v hrude nezahynie...

Šéfredaktor opery SND Branislav KRIŠKA:

— Po Begovi Bajazidovi, Vzkriesení a Jurovi Jánošíkovi je réžia Hry o láske a smrti mojou štvrtou réžiou Cikkerových oper. Istým odrazovým mostíkom

Scénický návrh k opere Hra o láske a smrti (autor — L. Vychodil).

Pred Interpódium 1973

Prehliadka mladých umelcov zo socialistických krajín vstupuje do svojho IV. ročníka. Výživa tohto bratislavského dieťaťa už dávno nie je umelá — pevne stojí na vlastných nohách. Interpódium úspešne vstúpilo do rámca BHS, hoci mnohé hlasy predčasne varovali: prefaží sa program festivalu a bude to aj na ujmu mladého, iba skúsenosti zbierajúceho podujatia. Pravdu mali však zástupcovia Interpódia, ktoré si našlo svoje obecnosť. V hľadiskách každoročne teší najmä prevaha mladosti. Sú to zväčša generační vrstovníci z oblasti nášho reprodukčného umenia, ktorí hojne navštevujú produkcie mladých domácich i zahraničných umelcov. Interpódium sa stalo pôdou pre konfrontáciu, porovnávanie výsledkov a smerovaní interpretačného umenia v socialistických štátoch i u nás. To, že vysielajúce agentúry hneď spočítajú príjmy toto podujatie s plnou zodpovednosťou, najlepšie dokumentuje pripomenutie si aspoň niekoľkých mien z minuloročných Interpódii: Geryngas (ZSSR), Markoviciová (RE), Lantos (MER)...

Interpódium je nesúťažnou prehliadkou — s absenciou nervozity, napätia, naháňania potrebných bodov. Hudobný svet je presýtený súťažami najrôznejšieho druhu — víťazstvo, či dobré umiestnenie v nich pomáha klesnúť cestu ku kariére. Čo môže v konkurencii súťaží poskytnúť mladému, začínajúcemu umelcovi nesúťažné Interpódium? Možnosť sústreďenia sa na optimálny výkon, pokojnejšiu atmosféru, žičlivosť, no pritom kritické prostredie. Umelcom pomáha aj do budúcnosti: v hľadisku sedia nielen vďační diváci, ale aj domáca a zahraničná kritika, zástupcovia koncertných agentúr...

Pri víťaní Interpódia '73 pripomenieme azda jednu pozitívnu novinku: v tomto roku sa dostáva väčší priestor vokálnemu umeniu. Uplatní sa na recitáloch i na vystúpeniach so súborom opery SND. Je to pozitívne o to väčšie, že do Bratislavy vysielajú svojich zástupcov také vyspelé krajiny ako sú Bulharsko, Sovietsky zväz, Rumunsko a Maďarsko. —m—

láske a smrti účinnosť umocňuje zovretosť dramatická a pomerne malý časový priestor. Prirodzene, moderná hudba nikdy apriori nemôže očakávať taký ohlas, ani v dramatickom žánri, ako Aída, či Carmen. Ale keď je v divadle táto moderná hudba spojená s pôsobivým a dramaticky plnokrvným scenárom, vzniká dielo, ktoré má predpoklady — ak sa v inscenácii podarí vytvoriť atmosféru napätia a hudobno-dramatickej presvedčivosti — získať si veľký ohlas. Dúfam, že to bude tak i pri československej premiére Cikkerovej opery. Presvedčili sme sa totiž, že bratislavské publikum je náročné a vnímavé. Z vlastnej skúsenosti to môžem konštatovať pri svojich inscenáciách Mozartových Così fan tutte, Dvořákovy Rusalky, či Janáčkovej Věci Makropulos. Každá naša nová inscenácia buduje na tejto dôvere publika a na skúsenostiach z doterajšej práce. Preto verím aj v úspech Cikkerovej premiéry.

Šéf výpravy SND

Ladislav VYCHODIL:

S dramatickou predlohou Cikkerovej opery sa stretávam už po druhý raz. Po prvý raz som výtvorne spolupracoval pri pražskej inscenácii Rollandovej drámy. Aj keď je problematika z francúzskej revolúcie, dej prebieha ustavične v interiéri a do osudov ľudí zasahuje revolúcia len zvonku. Čiže problém revolúcie nie je v prvom pláne, tam sú osudy Courvoisierovcov a Clauda Vallého. V našom riešení sa základný interiér prelmuje do dvoch priestorov, pričom zadný priestor je určený revolučným prejavom a víziám (so zborom, projekciou, či systémom zrkadiel) je daný odraz vnútorných stavov hrdinov. Pokračujem tu na ceste, po ktorej sme vykročili pri Janáčkovi. Javiskovými prvkami obohacujeme a dokresľujeme dej v súzvuku s hudbou, s prejavmi spevákov a s hereckými akciami. Pripravil: G. RAPOŠ

Pred celoštátnou premiérou opery národného umelca Jána Cikkera

Hra o láske a smrti

Piata opera Jána Cikkera, komponovaná na text drámy Romaina Rollanda Hra o láske a smrti, ku ktorej si libreto pripravil skladateľ, dostane sa po inscenáciách v Mnichove, Wuppertali, Berne a Detmole, aj na domácu československú scénu. Štyri roky od prvého uvedenia na Mnichovských slávnostných operných hrách uvidia ju ako prví diváci BHS (už 30. septembra t. r.). Ak každá operná premiéra je udalosťou v živote súboru i divadiel, tak pôvodná opera v našťudovaní domáceho súboru je udalosť mimoriadne radostná a slávnostná. Opera SND po Jurovi Jánošíkovi (1954), Begovi Bajazidovi (1957), Vzkriesení (1962) a Mistrovi Scroogeovi (1963) celkom prirodzene a zákonite zaradila do repertoáru aj toto hudobno-dramatické dielo „svojho“ skladateľa. A zasa celkom prirodzene a zákonite zveľčila jeho našťudovanie tomu najosvedčenejšiemu teamu, ktorý v minulej sezóne s takým úspechom pripravil predstavenie Janáčkovej Věci Makropulos: dirigentovi Z. Košlerovi, režisérovi B. Kriškovi a výtvarníkovi L. Vychodilovi.

Nechceme byť „prorokmi“ a predpovedať, ako prijme naša verejnosť a kritika výsledok ich spoločnej práce, chceme svojich čitateľov slovami tých najpovolanejších — skladateľa a inscenátorov — o tomto novom slovenskom hudobnodramatickom diele informovať.

v mojej práci na tejto opere je práca na Vzkriesení v košíckom SD. Pociťujem tu totiž čosi spoločné v dramaturgii libreta. Veľkú dôležitosť dávam na náročnosť hereckého prejavu, ktorý musí byť čo najcivilnejší, aby city a vzťahy boli presvedčivé a presvedčujúce. A tento civilizmus, táto prostota, to je veľký herecký „kumšt“. Od protagonistov tejto inscenácie sa vyžaduje aj istá dvojpólosť: okrem civilného a prostého herectva sú v opere i scény spomienok, či vízií, ktoré si žiadajú expresívnejšiu koncepciu a prejav — v súlade s hudobným i libretistickým nábojom opery. Ideme s touto operou ako domáci „prvolezci“ hľadáme si svojský prístup, bez akýchkoľvek tradícií a vzorov...

Šéfdirigent opery SND

Zdeněk KOŠLER:

Už meno skladateľa a jeho doterajšia tvorba sú zárukou kvality. Ako pri všetkých Cikkerových operách, i tu vy soka hudobná úroveň sa spája s kvalitami dramatickými. A v prípade Hry o

Marián Lapšanský ... s cenou pre najlepšieho

IP
73

Meno klaviristu Mariána Lapšanského je hudobnej verejnosti už dostatočne známe. Nedávno sa vrátil zo Švajčiarska — z majstrovského kurzu Gézu Andu.

Čo si z kurzu prinášate?

— Mal som možnosť po druhýkrát sa zúčastniť interpretačného kurzu v Zürichu. Vlní som získal cenu za najlepšiu interpretáciu diel W. A. Mozarta, čo mi umožnilo, že som dostal opätovné pozvanie. Prinášam si predovšetkým veľké skúsenosti. Anda je veľký hudobník. Mal som šesť dvojhodinových kurzov, ktoré sa nahrávali, takže mám možnosť opätovne si ich teraz doma vypočuť a učiť sa. Bola mi udelená cena najlep-

šieho účastníka kurzu, Anda-Bührle-Preis, z čoho mám veľkú radosť, lebo kurzu sa zúčastnili mnohí výborní klaviristi, ako László Gyimesi, jedna žiačka Rudolfa Serkina i klaviristi z Japonska, Kanady, Belgicka. Na základe ceny som získal pozvanie na koncerty vo Švajčiarsku.

Čo ste hrali na majstrovskom kurze?

— Pripravil som si Beethovenovu Sonátu Es dur op. 27, Mozartovu Sonátu B dur KV 570, Die Davidsbündler op. 6 od Roberta Schumanna, Brahmsove Variácie op. 9, Ravelove Zrkadlá a Prokofievov 3. klavírny koncert.

Končíte štúdium na AMU. Aké máte najbližšie plány?

— Práve nahrávam pre Opus Ravela a Schumanna zo švajčiarskeho repertoáru, zúčastním sa prehliadky mladých interpretov v Trenčianskych Tepliciach, Chopinovského festivalu, kde mám hrať Rachmaninovu Rapsódiu na Paganiniho tému pre klavír a orchester, potom je predomnou Interpódium a po skončení AMU odchádzam na dva roky do Moskvy — ako aspirant. Rád by som tam študoval u Merzanova, ktorému som už hral. Bude to tvrdá práca, nároky sú vysoké, silná konkurencia, ale i výborné študijné podmienky, ktoré mi zatiaľ chýbali. Práve tu cítim určitú rezervu, že budem môcť vydať zo seba ešte viac. V budúcej sezóne budem hrať s orchestrom FOK, so SF, s košickou Štátnou filharmóniou, mám pozvanie do Bulharska a Poľska. No a po návrate z Moskvy rád budem koncertovať a propagovať naše koncertné umenie, pokiaľ to bude v mojich silách, aby som sa i takto revanšoval za to, čo som dostal.

Vráťme sa však k Interpódium. Ako ste prijali správu, že ste jedným z dvoch slovenských interpretov, ktorí majú možnosť predstaviť sa na tomto medzinárodnom podujatí?

— Je to veľké vyznamenanie. Dúfal som, že sa dopracujem k tomu, aby som na podobnom festivale reprezentoval republiku. Je to najväčšie docenenie mo-

jej práce a rozhodne veľká šanca, odrazový mostík, len ju treba využiť. Systém týchto festivalov je lepší než súťaž. Práve tu sa uplatní koncertný typ. Nemám rád súťaž. Teraz sa každý pýta: aké máte ceny? Skutočným merítkom je však vlastná koncertná prax, ale to trvá roky...

S čím sa predstavíte na Interpódium?

— S Filharmóniou pracujúcich z Gottwaldova budem hrať Prokofievov III. klavírny koncert, prípadne na polorecitáli ešte Chopinovu Sonátu h mol.

Je známe, že pestujete aj komornú hru a ste výborný sprevádzateľ.

— Spolupracoval som s Jelou Špitkovou, zájazdy v zahraničí boli väčšinou s ňou. V poslednom čase bola táto spolupráca obmedzená, lebo ona študovala v Moskve, a ja som sa venoval vlastnému prenikaniu. V budúcnosti chceme však hrať spolu, veľmi dobre si rozumíme. Žiaden klavirista by nemal zabúdať na komornú hru, obohatiť ho, nadobudne mu umeleckú rozvahy, disciplínu, zmysel pre komornú hru, dokáže budovať veľké gradacie plochy. Keby som mohol hrať tak dlho, ako Rubinštein, hral by som celého Mozarta a Beethovena...

Sú to zrejme vaši obľúbení autori.

— Áno, ale i Schumann a Prokofiev. Interpret si musí postupne nájsť vzťah ku všetkému. Napríklad — radšej hrám Beethovenove ranejšie opusy. Myslím si totiž, že skor porozumiem (vo svojich 25 rokoch) mladému Beethovenovi, než 50-ročnému skladateľovi. Preto nemám zatiaľ z modernej literatúry veľký repertoriár. Učím sa na klasikoch, romantikoch, až potom príde moderná hudba — ako nadstavba. Chcel by som čo najviac propagovať aj našu hudbu — veď kto iný ju má propagovať! Ale musím prejsť vývojom, ako každý interpret. Neobchádzam ju však úplne ani teraz. Napríklad v Prahe budem mať polorecitál zo skladieb Suchóna a Cikkera.

Ako študujete nové diela?

— Učím sa rýchlo, preto môžem splniť veľa záväzkov. Význam má pre mňa obohrevanie diel priamo na koncertoch, kedy si vlastne dotváram študované dielo. Rád si zahrám i v menších mestách — a zvlášť v mestečku, kde som vyrastal.

Zhovárala sa V. ŽITNÁ

Vyznamenania umelcom

Mestský výbor Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov v Bratislave na počesť 29. výročia Slovenského národného povstania udelil ČESTNÉ UZNANIE bratislavským umelcom, novinárom a kultúrnym pracovníkom. Vyznamenanie im odovzdal (dňa 28. 8. 1973 — na slávnostnom zhromaždení v Zrkadlovej sieni Primaciálneho paláca) predseda MV SZPB Štefan Orlik z úasti verejných a politických činiteľov hlavného mesta SSR a protifašistických bojovníkov.

Vyznamenaní boli:

Za propagáciu činnosti MV SZPB — šéfredaktor Večerníka dr. František Bartošek, režisér Čs. televízie Ján Divinec, redaktor Večerníka Andrea Smolková a Juraj Tevec.

Za účasť na kultúrno-politických podujatiach — národná umelkyňa Margita Cesáňiová, laureátka št. ceny SSR Anna Kajabová-Peňáškova, sólistka opery SND Stefánia Hulmanová, laureát št. ceny KG Ondrej Malachovský, sólista opery SND Juraj Wiedermann, klavírna virtuózka Klára Havlíková, členka Poetickej scény Eva Mária Chalupová, dirigent SF dr. Ludovít Rajter, riaditeľ Slov. filharmónie dr. Ladislav Mokry CSC., koncertný majster SF Vojtech Gabriel, riaditeľ Mestskej knižnice Vít Rak, umelecký šéf opery SND Pavol Bagin, člen Novej scény Ján Rybárik, sólista opery SND Pavol Gábor, zbormajster opery SND Ladislav Holásek, hudobný skladateľ Tadeáš Salva, členovia opery SND František Benkovský a Ladislav Vojtko, hudobný skladateľ Milan Dubovský, sólista opery SND Štefan Hudec, poslucháč novinárstva FFUK Dušan Rapoš, odborný pracovník Obvod. kult. strediska III. Štefan Kurcin, umelecký fotograf SND Jozef Vavro a klavirista SND Ján Salay.

vá-Peňáškova, laur. štátnej ceny SSR, Stefánia Hulmanová, Eva Mária Chalupová, Ondrej Malachovský, laur. št. ceny KG, Štefan Hudec, Jozef Spaček, Pavol Gábor, Ján Rybárik, Juraj Sarvaš, František Benkovský, Ladislav Vojtko, Milan Dubovský, Stanislav Duriš a ďalší. V ďalšom programe vystúpil spevácko-tanečný folkloristický súbor URPIŇ z Banskej Bystrice. V. RAPOŠ

Ešte raz o skladateľskom dlhu

Dňa 18. júna 1973 v Ľudovej škole umenia na Exnárovej ulici — Pošeň sa zišli slovenskí skladatelia, umelecký šéf OPUS-u M. Jurík, pracovník SHF dr. Laborecký a riaditelia i vedúci metodici Ľudových škôl umenia. Po privítaní riaditeľom školy odznel malý koncert žiakov bratislavských EŠU, kde učiteľia ukázali výsledky práce so žiakmi — s poukázaním na to, že majú len veľmi malú možnosť zoznamovať sa s dielami slovenských skladateľov.

Táto téma bola aj hlavným cieľom besedy, ktorú zvolal a zorganizoval za ZSS s. Alfréd Zemanovský spolu s Pedagogickým ústavom a Metodickým centrom. Beseda bola veľmi aktívna. Skladatelia reagovali na článok Hudobného života pod názvom „Dlh slovenských skladateľov?“ napísaný A. Šestákovou. Vyslovili sa, že slovenskí skladatelia píšú aj menšie formy pre mládež, ale tieto ležia v zásuvkách, pre nepružnosť a iné organizačné ťažkosti vo vydávaní inštruktívnych skladieb. Dr. I. Hrušovský bol tej mienky, že napriek tomu článok upozornil skladateľov na dlh tvorcov voči EŠU. Z besedy, ktorá odhalila rad problémov okolo vzniku nových inštruktívnych diel, vyšli veľmi dobré konkrétne podnety a návrhy. Pedagógovia dali skladateľom návrh, aby nadviazali priamy kontakt s učiteľmi EŠU, ako sa to robí napríklad v Maďarsku. Vedúca Metodického centra dala návrh, aby inštruktívne skladby, ktoré neboli doteraz z rôznych dôvodov vytlačené, sa uviedli do života a dali ich k dispozícii školám, ktoré si ich samé rozmnožia.

JANA HRDINOVÁ

Pri partizánskej vatre

Oslavy 29. výročia Slovenského národného povstania vyvrcholili v Bratislave pri tradičnej vatre na Partizánskej lúke za Červeným mostom. Popri oficiálnych pozdravoch a slávnostnom prejave bol aj bohatý kultúrny a zábavný program.

Vlastné oslavy sa začali už deň predtým v Zrkadlovej sieni Primaciálneho paláca, kde bolo slávnostné plénum MV SZPB za účasti popredných po-

litických a verejných činiteľov hl. mesta SSR. Dňa 29. augusta t. r. pokračovali oslavy na Partizánskej lúke. Program sa začal detským popoludným s ukázkami brannej výchovy. Po detskom programe nasledovalo mládežnícke popoludie, kde vystúpil angažovaný vokálny-inštrumentálny súbor VYZNANIE. V hlavnom kultúrnom programe účinkovali poprední bratislavskí umelci: Anna Kajabo-

vá-Peňáškova, laur. štátnej ceny SSR, Stefánia Hulmanová, Eva Mária Chalupová, Ondrej Malachovský, laur. št. ceny KG, Štefan Hudec, Jozef Spaček, Pavol Gábor, Ján Rybárik, Juraj Sarvaš, František Benkovský, Ladislav Vojtko, Milan Dubovský, Stanislav Duriš a ďalší. V ďalšom programe vystúpil spevácko-tanečný folkloristický súbor URPIŇ z Banskej Bystrice. V. RAPOŠ

Školská hudobná výchova Nová etapa hudobného vzdelávania v Poľsku

V septembri 1972 vstúpilo poľské hudobné školstvo do nového školského roku, ktorý znamenal začiatok praktického uplatňovania nového programu vo výučbe hudobného dorastu, a hlavne — začiatok činnosti nového reorganizovaného systému hudobných učilíšť. Aby sme dosah tejto reorganizácie lepšie pochopili, musíme si povšítnúť hlavne predošlý stav.

Podstatným nedostatkom, z ktorého ako dôsledok vyplynula spomínaná reorganizácia, bolo temer neprehľadné množstvo rôznych foriem vyučovania hudby. To však najlepšie dokazuje vyčíslenie: v Poľsku bolo 10 nižších všeobecnovzdelávacích škôl, 103 hudobných učilíšť prvého stupňa, 5 hudobných lýceí (t. j. vyšších stredných škôl) s päťročnou dobou výučby, 6 hudobných učilíšť typu vyššej i nižšej strednej školy, 2 školy prvého i druhého stupňa, 7 vyšších hudobných škôl, 1200 všeobecných a 10 štátnych hudobných ústavov, ktoré organizovali hudobné kurzy pre amatérov. Ďalším závažným nedostatkom takto organizovaného hudobného vyučovania bola nejednotnosť programu, ako i nízke kritériá

pri prijímaní nových žiakov. I na pedagógov týchto — v podstate — rovnorodých škôl sa kladli nerovnaké požiadavky. Prestup študujúcich z jedného typu školy do iného typu sa nepovoľoval.

V prvých povojnových rokoch bolo hlavným cieľom hudobných škôl podchytenie čo najväčšieho počtu účastníkov hudobného vzdelávania. Práve preto neboli voči uvedenej štruktúre vznášané námietky. V súčasnosti sa situácia značne zmenila: rastúce nároky spoločnosti si vynútili také školy, ktoré sú schopné vychovávať hudobníkov — profesionálov, ktoré dokážu rozvíjať interpretačný talent, školy, ktoré budú vychovávať obratných orchestrálnych hráčov, popularizátorov hudby, a napokon i odborne pripravených poslucháčov koncertov.

V septembri minulého roku sa dostali k slovu prvé princípy reformy — unifikácia vzdelávania na hudobných školách. Podľa nového programu vznikli nové typy škôl. Nižšie

a vyššie stredné školy so šesťročnou dobou štúdia majú rozdielne zameranie. Hlavným cieľom nižších stredných škôl je rozvíjanie sluchu a poskytovanie základného hudobného vzdelania. Vyššie stredné školy sa považujú za ústavy vychovávajúce budúcich profesionálov. Ich absolventi majú prístup k prijímacím skúškam na vysokú školu, alebo sa môžu stať učiteľmi na nižšej strednej škole. Budú sa uplatňovať tiež ako orchestrálni hráči a členovia estrádnych súborov. Pomerne seriózne korektúry zasiahli i do učebných plánov: viac času sa odtiaľ bude venovať praktickému cvičeniu a individuálnym hodinám, nakoľko kurzy teoretických predmetov boli skrátené.

V podobnom duchu sa urobili zmeny i na vysokých hudobných školách. A nakoľko rektormi dvoch najväčších poľských konzervatórií (varšavského a krakovského) sú vynikajúci muzikanti, dá sa predpokladať, že premena bude mať

najmä na pôde týchto škôl široký charakter.

...

Krakovský rektor — svetoznámy skladateľ Krzysztof Penderecki, a rektorka Varšavskej vyššej hudobnej školy — vynikajúca pianistka Regina Smedzianka už od prvých dní školského roka zaviedli zmeny v programe, a začali spolupracovať s novými prorektorami. Prorektorom varšavského konzervatória sa stal známy poľský dirigent Bogdan Bodičko, v Krakove zastáva podobnú funkciu skladateľ Krzysztof Meyer.

„Snažíme sa“ — povedala Regina Smedzianka — „prístupovať ku každému študentovi individuálne. V procese výučby by sa mali hrať do úvahy umelecké sklony, technické možnosti, psychika a celý vnútorný život študenta.“

„Vyššia hudobná škola“ — hovorí Krzysztof Penderecki — „musí vštepíť svojim študentom uctievanie skutočného majstrovstva. Ako to dosiahnuť? V prvom rade cestou blízkej spo-

lupráce a koordinovania práce so strednými školami, odkiaľ prichádza mladšie pokolenie. Absolventi stredných hudobných škôl musia byť technicky pripravení na takej úrovni, aby sa po ich príchode na vysokú školu mohli pozornejšie plne koncentrovať na formovanie umeleckej individuálnosti. Vysoká škola musí vymodelovať mravný profil študenta, musí ho presvedčiť o pravde filozofa, ktorý povedal, že radosť zo života vyplýva z činnosti, nie z úspechu!“

Zatiaľ prešlo len krátke obdobie praktického uplatňovania nového programu, teda nedá sa ešte s definitívnou platnosťou hodnotiť. Napriek tomu je však zjavné rozšírenie kontaktov poľských škôl so zahraničnými, programy koncertov vysokých škôl sú oproti minulosti značne bohatšie a aj v súčasnosti sa konajú rôzne vedecké a metodické konzultácie. Plodom týchto novínke musí byť integrácia vysokých hudobných škôl a výraznejšie profily učiteľskej práce. Úroveň pripravenosti budúcich absolventov ukáže, do akej miery bola táto reforma prospešná.

Spracovala: D. K.

Hovorí dirigent SOČR — Ondrej Lenárd

Už viac ako nádej

IP
73

Od roku 1969 pracujete s rozhlasovým orchestrom, o rok neskôr ste sa stali jeho druhým dirigentom. S akými skúsenosťami ste nastupovali do tohto telesa?

— Na svoje prvé dirigentské miesto som nastúpil prakticky bez orchestrálnej praxe. Dovtedy som zväčša iba navštevoval orchestrálne skúšky v Slovenskej filharmónii, alebo v SND. Dodnes je mi nepochopiteľné, že v SND, kde som pôsobil niekoľko rokov ako zbormajster, som sa k dirigovaniu vôbec — dokonca ani ako asistent — nedostal. Som veľmi povďačný zasl. umelcovi L. Holoubkovi, ktorý mi prepustil dirigovanie Flotowovej opery Marta, čo mi umožnilo pri 15 reprízach tohto diela stáť za dirigentským pultom. Počas štúdií na VŠMU som totiž iba dvakrát dirigoval orchester, ktorý sa v tom čase priadil na škole; striedalo sa pri ňom 7 poslucháčov odboru orchestrálneho dirigovania. K systematickej a sústavnej práci s orchestrálnym telesom som sa teda dostal prakticky až v rozhlase.

Ako spomínate na začiatky práce v tomto telese?

— Práca so SOČR — s prihladnutím na moju minimálnu orchestrálnu prax — bola veľmi ťažká. Musel som sa postaviť pred teleso, ktoré malo za sebou niekoľkodesaťročnú prax rozhlasového vystupovania, nahrávania i verejných koncertov. Orchester bol však voči mojim začiatkom zhovievavý a snažil sa moje menšie skúsenosti tolerovať. Som za to veľmi povďačný, pretože tento vzťah ma na druhej strane zaväzoval k veľmi usilovnej a húževnatej práci.

V poslednom telese ste sa pri práci stretli so svojím bývalým pedagógom z VŠMU — zasl. umelcom dr. L. Rajterom. Ako by ste charakterizovali váš vzájomný vzťah?

— V mojom bývalom profesorevi, v súčasnosti šéfovi SOČR mám veľmi silnú oporu. Vždy mi rád a ochotne poradil, alebo ma povzbudil. I naďalej zoťrúva medzi nami vzťah, ktorý by som charakterizoval ako vedenie umeleckej otcovskej ruky.

Ťažisko práce rozhlasového orchestra je predsa len zamerané viac na nahrávanie. Ako často ste si mohli overiť výsledky svojej práce pred obe-

censtvom — na koncertnom pódiu?

— So Symfonickým orchestrom Čs. rozhlasu v Bratislave som doteraz vystúpil trikrát — pri orchestrálnom sprievode účastníkov Interpódia. Úroveň týchto mojich vystúpení mala u odbornej kritiky priaznivý ohlas. S telesom som sa zúčastnil na dvoch zahraničných turné: roku 1970 v Španielsku a o rok neskôr v Bulharsku. V tomto roku som tri razy — krátko po sebe — dirigoval pohostinsky v zahraničí. Vystúpil som v Poľsku (Olštyn), dňa 19. mája v rámci Berlína koncertu v Berlíne — s programom zostaveným čiastočne i zo slovenskej tvorby (Arabský tanec z opery Beg Bajazid a Variácie na slovenskú ľudovú pieseň od J. Cíckera) a za spoluúčinkovania Čs. sólistov členov opery SND, Štátneho divadla z Košíc a ND z Prahy. V dohľadnom čase (najpravdepodobnejšie v septembri) mám nahrat Cíckerovu Variáciu v NDR. Kompletný cyklus Smetanových symfonických básní Má vlasť som uviedol na záver koncertnej sezóny v Cottbuse (NDR). Rád si spomínam najmä na druhý koncert, ktorý sa stretol s mimoriadnym záujmom a úspechom u tamojšieho obecnstva. V uplynulej sezóne som dirigoval v rámci abonentného cyklu aj koncert Štátnej filharmónie v Košiciach. V trizvelej pamäti mám svoj posledný koncert so SOČR (11. marca 1973), keď som sa musel v priebehu jednej hodiny rozhodnúť, či mám nahradiť pôvodne naplánovaného juhoslovanského dirigenta Sama Hubada. Na programe bola totiž okrem iných diel aj náročná III. symfónia Spev nocí od K. Szymanowského. Nakoniec som sa pre to rozhodol a výsledok i vďaka výbornému výkonu SOČR-u, Slov. filharmónického zboru (zbormajster J.

M. Dobrodinský) a pohotovému zaskoku dr. G. Pappa bol veľmi

Koľko slovenských diel ste dodnes nahrali?

— Absolvoval som okolo 15 verejných koncertov, približne 150 trvalých nahrávok pre fonotéku Československého rozhlasu — vrátane operných dríl a kratších skladieb. Zo slovenskej tvorby to boli: Suchoňova Symfonia rustica, Očendšova Symfonia a Ruralia slovacca, Kardošov Koncert pre sláčiky, Hrušovského Musica nocturna, III. symfónia pre 3 komorné súbory a tympany od J. Pospíšila, Zimmerove Tatry, Urbancova Nitra, Salvova Etuda pre orchester, Bokesova Predhra a Dibákove Variácie na tému V. Nováka. Pre Čs. televíziu som nakrútil 2 programy relácie Hudba z Bratislavy: Moyzesaovu predohru Jánošíkovi chlapci, Bellovu symfonickú báseň Osud a Ideál, Jurovského piesňový cyklus: Muškát (solistka A. Peňašková-Kajabová), Albrechtovu symfonickú báseň: Túžby a spomienky (Tobias Wunderlich) a predohru M. Moyzesa: Naše Slovensko.

... a plány?

— Musím sa pripraviť na nastávajúcu sezónu. Na BHS mám dirigovať jeden koncert Slovenskej filharmónie s pozoruhodným programom, na ktorý sa veľmi teším: Symfonická báseň R. Straussa Don Juan, svetová premiéra skladby Voľná svet od T. Salva — pre zbor, barytónové sólo a orchester. V druhej polovici koncertu má vystúpiť laureát súťaže G. Enescu — sovietsky klavirista Alexejev, ktorý predvedie sólovú partiu Rachmaninovovej Rapsódie na Paganiniho tému a Geršwinovej Rapsody in blue. V rámci abonentného cyklu SOČR ma čakajú dva koncerty. V druhej polovici októbra mám ponuku na 14-dňové umelecké turné po ZSSR. V decembri vystúpim — spolu s ďalšími 5 dirigentami z ČSSR — v sovietskych mestách v rámci Dní Československého umenia.

Aké máte doposiaľ nespĺnené želanie?

— Túžobne čakám na okamih, kedy dostanem príležitosť zadirigovať si dvojicu pravidelných abonentných koncertov SF a — po Szymanowskom — aj ďalšie vokálno-inštrumentálne dielo svetovej oratoriálnej literatúry.

Pripravil: V. ČÍŽIK

TVORBA

Premiéra na BHS

Tadeáš Salva:

VOJNA

A
SVET

Najnovšie dokončené dielo Tadeáša Salva — oratórium pre sólo, ženský zbor a orchester Voľná svet je vyvrcholením v rade doterajších autorových skladieb, v ktorých výrazne dominuje vokálna zložka nielen ako zvukovo-materiálové obohatenie faktúry, ale ako nositeľ závažného myšlienkového obsahu. Ak sa Salva v predstave usadil ako vokálny skladateľ, môže vzniknúť podozrenie, že autor si volí text v zmysle akýchsi „podporných barličiek“, zaručujúcich účinné vyznenie hudobnej skladby. No nie je to tak. Všetky myšlienky vyjadrené textom sú v jeho dielach zasadené do hudobno vyspelého rámca. Hudba sa tu neobmedzuje na púhy komentár, či zvukomalebnú kultúru, ale s textom rovnocenne korešponduje, v rámci formovej vyváženosti ho vhodne dopĺňa (čo platí aj naopak), pričom výsledný celok je štruktúrovo homogénny a koncentráciou kompozičnej práce maximálne výrazovo účinný. Salva v súlade s týmto vedie hudobný tok, zbytočne ho nedramatizuje, udržiava striedmosť, text používa väčšinou v sémantickej rovine, občasné využitie zvukovej stránky slova nie je z hľadiska formového i textového predimenzované.

V oratóriu Voľná svet Salva všetky tieto spomenuté skutočnosti výrazne uplatňuje. Je tu evidentná doterajšia skúsenosť v práci so zvukom. Prejavuje sa tu azda najúčinnnejšie zmysel pre kultivovaný výber zo širokej palety veľkého symfonického orchestra. Bezprostredným popudom k vzniku skladby bolo skladateľovo zamyslenie sa nad hlboko obťažnými a myšlienkovými závažnými veršami Vladimíra Majakovského, odhaľujúcimi tuhosť a nezmyselnosť vojnového ničenia, pričom sa Salva zaoberal aj konfrontáciou ruského textu s inými, jazykovo odlišnými, ale myšlienkovy rovnako ladenými textami. Tak pribúda heslo z francúzskej revolúcie, anglický text — úryvok z deklarácie OSN, nemecký úryvok z Brechtovej Matky Guráž a napokon vlastný skladateľov text. Salva si uvedomuje potrebu vnútornej angažovanosti. Oratórium Voľná svet nepredstavuje hymnickú oslavu mieru, ale je nepokojnou meditatívnu reflexiou, sonórne ladenou, čo podčiarkuje a umocňuje príklon k výberu stredných, resp. hlbších polôh vo vokálnej i inštrumentálnej zložke — sólo barytón, sólo kontrabas, zo sláčikovej skupiny sú použité len violy — viacnásobne delené.

...

Skladba má osem častí — v zmysle cyklického suitového priebehu má každá z nich uzavretú hudobnú formu, naplnenú kontrastnými úsekmi, zoradenými čiastočne podľa princípov sonátovej trojdielnosti, ale častejšie voľne rozvíjaných. Toto rozvíjanie sa uskutočňuje variáciou jednoduchého melodického modelu, ktorý exponuje zvyčajne sólo barytón. Možnosť variácieho obmeškovania rastie postupným rozširovaním inštrumentára, pričom na celkový výzor štruktúry v nemalej miere vplýva aj osobitý rozvíjanie rytmickej zložky, kde sa uplatňuje mimo iného i voľná aleatorika.

...

Úvodná časť začína dvojicou bicích nástrojov, ku ktorým sa vo fortissime pripája dvanásťonový cluster v organe a neskôr nastupuje zbor so Salvom skomponovanými veršami. Po cezúre v piano zbor preberá Majakovského text (obidva sú recitatívne prednášané), nástrojový sprievod priberá ďalšie nástroje — violy, klavír, corny. Pre túto časť (ako napokon pre celú skladbu) je príznačné rytmické variovanie jednoduchého trojtónového melodického modelu proti metricky posunutému unisonu, ktoré korešponduje s vokálnym partom.

Druhá časť znovu začína dialógom dvoch nástrojov, tentoraz však dvoch spevných — anglického rohu a saxofónu, ku ktorým sa neskôr pripája viola. Metricky uvoľnene exponujú rozvíjanie melodického tvaru, ktorého oscilácie nepresahuje ambitus veľkej tercie. Klavír faktúru obohacuje akordami a pasážami. V ďalšom úseku po prvý raz nastupuje sólový kontrabas, k jeho melodickému líniu sa (len fragmentárne), melodickými úryvkami pridávajú iné nástroje. Ku kontrabasu sa pridáva sólový barytón a vzápätí delené alty s úryvkom z Brechta. Celková faktúra je stále úsporná, až v ďalšom priebehu sa nástrojová skupina obohacuje. Vrstvajúca dynamika tu vrcholí. Záver časti, stavanej na formovom princípe sonátovej trojdielnosti, reпрizuje dialóg kontrabasu s barytónom.

Tretia časť prináša odlišnejšie koncipovanú zborovú zložku — použitie simultánne znejúcich viacjazyčných textov uskutočňuje jednak výraznú myšlienkovú konfrontáciu a zároveň je pôdou pre domyselné využívanie sonických vlastností ľudského hlasu. I nástrojová skupina sa pestrou rytmickou profiláciou a dynamickým vyhotovením zúčastňuje na drsnosti výpovede tohto úseku. Z intervalov zaujímavo dominujú kvarty a tritóny.

Štvrtá časť priamo nadväzuje na predchádzajúcu — k sólovému kontrabasu sa pripájajú delené violy a sólový barytón. Sonórne violové plénum obohacuje dychové nástroje, hudobný tok sa upokojuje, kvarty, ktoré predtým výrazne dominovali, vystriedali zvukové pásma (cluster v organe), melodickí rozťah sa užil na ostinató jedného tónu. Konfrontácia sólových nástrojov so zborom prerastá po pridaní nástrojov do kontrastného úseku. Záver časti doznieva (po pridaní dychov) v čisto inštrumentálnom dynamickom vyvrcholení.

Začiatok piatej časti je už typický — z jednej, či dvoch línií v mierom dynamickom stupni vyrastá zvukovo bohatšia a účinnejšia hudobnými prostriedkami vyslovená určitá závažná a hlboká myšlienka — v tomto prípade voľná Salvova poetická kompozícia. Barytón s kontrabasom prerušujú stručné a strohé vpády altov. Neskôr sa priebeh redukuje na akord vytvorený superpozíciou čistých kvint, zvereňný deleným violám, v pianissime nastupuje barytón s Majakovského veršami. Vokálna zložka sa na čas osamostatňuje (sonické využitie sopranov), violy sa znovu zúčastňujú na vytváraní bohatého rytmicky štruktúrovaného úseku.

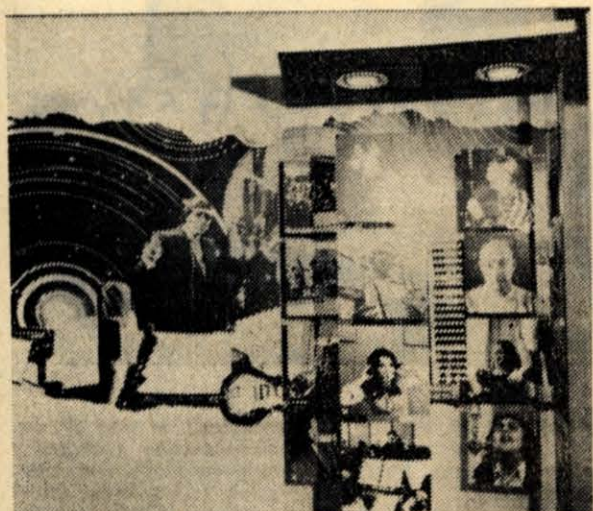
Šiestej časti necháva skladateľ plne vyznieť takmer kompletný nástrojový aparát i so sólovými partami a so zborom, dynamicky už spočiatku vyhrotený. Pôsobivý je úsek, kde sa opäť vokálne party exponujú v troch pásmach (barytón sólo, soprány a alty) — vo viacjazyčnej simultánnej prebiehajúcej konfrontácii.

Siedma — najkratšia časť vlastne pokračuje a dynamicky rastie z konfrontácie viacjazyčných textov za účasti všetkých nástrojov.

Ôsma — záverečná časť vyrastá z rámca zjednodušenej faktúry i zriedenej inštrumentálnej sadzby. Spojenie sólových nástrojov za spoluúčasti vokálnej zložky (alty s francúzskym, neskôr anglickým textom) i malej skupiny nástrojov udržiava stále krehkú a prehľadnú faktúru. Dynamika sa zjemňuje, volanie po mieri v zbere komentuje sólový barytón s Majakovského textom, ktorým sa aj skladba v jemnom pianissime končí.

LUBOMÍR CHALUPKA

Výstavu 50 rokov Čs. rozhlasu, ktorú v Prahe videlo takmer 100 000 návštevníkov, otvorili 28. augusta t. r. v Dome Čs.-sovietskeho priateľstva v Bratislave. Na vernisáži sa zúčastnili vedúci oddelenia ÚV KSS Michal Hruškovič, námestník ministra kultúry SSR dr. Jozef Mravík a vedúci tajomník SÚV ZČSSP dr. Karol Šavel. Medzi hosťami bol ústredný riaditeľ Čs. rozhlasu Ján Riško. Zábery z výstavy približujú panely, ktoré sú venované našim skladateľom a interpretom, podieľajúcim sa v podstatnej miere na tvorbe rozhlasového vysielania. Snímky: ČSTK

VII. prehliadka mladých slovenských umelcov

II. Na vysokej úrovni

V prvej polovici Kákonih koncertu vystúpil profesor bratislavského Konzervatória, mladý slovenský gitarista Jozef ZSAPKA. Je typom invenčne bohato vyzbrojeného, rytmicky pregnantného, muzikálneho a temperamentného hudobníka s výdatným technickým zázemím.

SLÁČIKÁRI

V porovnaní s predchádzajúcimi ročníkmi dostali na prehliadke podstatne širší priestor, čo podčiarkuje skutočnosť, že nám dorastá nová a konkurenčne silná generácia, schopná vyplniť medzeru, ktorá sa pred niekoľkými rokmi práve v tomto odbore vytvorila.

Z profesionálov sa predstavil vekom síce ešte mladý, ale počtom vystúpení a koncertnými skúsenosťami bohato vyzbrojený slovenský huslista Peter MICHALICA. Premieroval skladbu Hanuša Domanského Dianoia pre sólové husle. I napriek určitej útržkovitosti diela, ktorému akoby chýbal výraznejší zjednocujúci princíp, vtlačil Michalica skladbe serióznou interpretáciou pečať svojej skor filozoficko-meditatívnej, než vášnivo dravej osobnosti.

Z mladších huslistov treba na prvom mieste spomenúť 19-ročného Jindřicha PAZDERU, ktorý (s preihň priznačným zápalom — vitalitou, intenzívnym muzikantským vkladom a suverénou technikou) strhujúco interpretoval Očenášove vynikajúce Fresky pre husle a klavír. Novovo sa potvrdilo, že pre úspešné prijatie diela je conditio sine qua non silná a poslucháča si podmaňujúca interpretova individualita.

Na vynikajúcej úrovni predviedol Suchonovu Poéme macabre pre husle a klavír poslucháč VSMU Ľubomír KUDJA. Stál vysoko nad technickou problematikou, takže sa mohol o to väčšmi zamerať na vyzdvihnutie obsahu. Kantiléna jeho huslí je vrúcna, tón sýty, usľachtilý a aj v dramaticky vypätých úsekoch kvalitný, zvučný.

Ako perspektívny typ uviedla sa poslucháča žilinského Konzervatória, 17-ročná huslistka Zoja KOPČÁKOVÁ (ináč najmladšia účastníčka prehliadky). Má mimoriadne technické dispozície, spoľahlivú intonáciu a viac ako solídne tvoriť schopnosť. Svoju hudobnosť dokázala známejšie a na svoj vek obdivuhodne zapojiť do strhujúceho podania výrazu najmä Suchonovej Sonatiny, op. 11 pre husle a klavír.

Typom priebojného hudobníka je aj Jozef TOPERCER, poslucháč VSMU, ktorý s nadšením a zaujímavým vloží sa do interpretácie Ferenczyho Sonáty pre husle a klavír. Na priaznivo vyznení jeho výkonu sa nemalou mierou podieľala aj jeho partnerka Sylvia Čápková, ktorá technicky a rytmicky spoľahlivo, najvyššie citlivo, kultivovane a dynamicky bohato diferencovane stvárňovala náročný klavírny part.

Absolventka brnenskej JAMU Mária MOTULKOVÁ ochudonila dojem zo svojho výkonu nie práve najvhodnejšou voľbou repertoáru. Jej prirodzený ženský tón, k určitému akademizmu smerujúce podanie nekorešpondovalo dostatočne s hudobnou bezprostrednosťou a vitalitou Koncertu a mol od B. Martinu a známej skladby Tzigane od M. Ravela, v ktorej zvýšené technické nároky.

V porovnaní s predchádzajúcimi účastníkmi Pavol LEBENHART z bratislavského konzervatória nedosiahol ešte stu-

peň schopnosti výdatnejšieho uplatnenia svojej osobnosti v interpretácii. Svojím výkonom skor naznačil, ako presvedčil o možnostiach. Takisto rušivo pôsobili určité samoúčelné vonkajšie prejavy, v ktorých sa musí nádejní huslista v budúcnosti bezpodmienečne vyvarovať.

Jediným violončelistom prehliadky bol odchovanec bratislavského konzervatória Vladimír KUBOVČÁK, ktorý na prehliadke reprizoval svoj absolventský výkon v I. koncerte pre violončelo od B. Martinu. Preukázal v ňom iskry temperament, mimoriadne technické vlohy, sýty, i keď ešte nie vždy dostatočne bohatý diferencovaný tón.

Okrem sólistov vystúpili na prehliadke v Tepliciach aj huslové duo — Anna a Quido HÖBLINGOVCI a Sláčikové kvarteto Štátnej filharmónie Košice. Prvý ensemble — s ohľadom na viacročnú existenciu a pomerne značné pódiové skúsenosti — radíme k profesionálom. Dokázala to napokon aj úroveň ich teplického vystúpenia: istota, rozhdnosť prejavu, technická a tónová vypracovanosť, kvalita a jednotná súhra, široké spektrum výrazových a dynamicko-farebných odtienkov a navyše zaujatost, s akou pristupujú ku každej skladbe, ktorú zaradia do svojho repertoáru (Díák: Canto, P. Bartovič: Duetto).

Zdravú citlivosť, vrúcnu hudobnosť, dravý temperament, sympatickú výsposť preukázal košícký súbor v zložení: Milan JIROUT a František FIGURA — husle, Jozef KÝSKA — viola a Juraj JANOSIK — violončelo. Ak prihliadneme, že toto teleso funguje prakticky iba jednu koncertnú sezónu (od septembra 1972), nutne musíme vzdať hold serióznosti prístupu, ktorá z repertoáru uvedeného v Tepliciach priam vyžarovala. S vysokou dávkou kultúry a vypracovanosti tónu, s priam vášnivým zaujatím podali tieto nadšení hudobníci pozoruhodné Sláčikové kvarteto mladého košíckeho skladateľa J. Podprockého. Miera muzikality a elán napomáhali súboru prekonávať technické ťaskalia náročného „Amerického“ F dur sláčikového kvarteta od A. Dvořáka.

...

Jedinou reprezentantkou dychárov na teplickej prehliadke bola poslucháčka VSMU, hobojsťka Milada HRIANKOVÁ. Svoje solídne koncepčné i technické možnosti, ktoré najmä v oblasti dynamickej škály majú ešte rezervy, demonštrovala vo výrazovo pomerne málo diferencovaných štyroch skladbách pre hobojsť a klavír, dielo 42 od M. Vileca.

(Dokončenie v budúcom čísle)

● Najväčšia priazeň viedenského operného publika patrí Beethovenovmu Fideliovi. Zo 130 000 odpovedí na anketu, ktorú usporiadala Štátna opera vo Viedni vysvitá, že na ďalších miestach v diváckej obľúbenosti sú Wagnerovi Majstri speváci, Verdiho Aida, Straussov Gavalier s ružou, Bizetova Carmen a Mozartov Don Giovanni.

● V koprodukcii televízií Nemeckej demokratickej republiky a Talianska pripravili zvukový podklad pre televíznu snímku Auberovej opery Fra Diavolo. Drážďanskú Štátnu kapelu diriguje Piero Beluggi, pre hlavnú úlohu angažovali talianskeho tenoristu Uga Benelliho. Exteriéry sa budú nakrúcať vo Svajčiarsku.

zasvätených do umeleckých hodnôt.

Aká bude vaša najbližšia baletná premiéra?

★ Večer krátkych baletov rôznych žánrov, čo dáva predpoklad, že si každý z divákov obľúbi aspoň jeden z nich. Pripravujeme Prokofjevovu Klasickú symfóniu a Ravelovo Bolero — v kombinácii s ďalšími dielami významných skladateľov XX. storočia. Plánujeme naštudovať v budúcnosti väčší počet zaujímavých krátkych baletov, takže bude možné meniť repertoárovú skladbu predstavení — s ohľadom na diváka aj členov súboru.

Spomenuli ste súbor — je perspektívna nádej na prílev mladých, kvalitných kádrov?

★ Áno — a v tejto súvislosti ďakujem za pochopenie riaditeľovi SND s. Kákošovi. Už v tejto sezóne ich pribudlo 15 a po doriešení penzovania tanečných umelcov budem môcť angažovať ďalších. Želal by som si, aby bolo možné postarať sa aj o možnosť ubytovania. V tom prípade by nebol problém rozšíriť aj rad našich popredných sólistov. ALICA PASTOROVÁ

SND

V skladbe a smerovaní repertoáru opery SND na sezónu 1973/74 zračí sa pokračovanie v línii, ktorú súbor nastúpil po návrate pod vlastnú strechu. Prvá sezóna v staronovom prostredí jasne naznačila, že o predstavenia opery nášho reprezentačného divadla je záujem nielen v Bratislave, ale i v širokom okolí, že je často veľkým problémom dostať sa do jej hľadiska. Táto skutočnosť súčasne signalizuje pre vedenie opery nevyhnutnosť systematického a cieľavedomého budovania repertoáru z aspektov rovnako umeleckej línie, ako aj diváckeho záujmu. Pritom bude treba latku diváckej náročnosti čoraz zámernejšie dvíhať, ale súčasne spevňovať aj normy umeleckej úrovne operných predstavení, a to nielen premiér, ale i všetkých repríz.

PREMIÉRY

Otváracím predstavením k BHS bude celoštátna premiéra opery národného umelca Jána Cíckera Hra o láske a smrti, na autorovo libreto, podľa drámy R. Rollanda. Termín premiéry je 30. september. Hudobne ju naštudoval šéfdirigent opery

sólistom I. Palovičom]. Na Pražskú jar 1974 sa zberá SND s Cíckerovou Hrou o láske a smrti a Janáčkovou Vecou Makropulos. V rokovaníach sú aj zájazdy do Sofie a Viedne.

Z hosťujúcich súborov sa v rámci tohtoročných BHS našej hudobnej verejnosti predstavia sólisti a súbor Národnej opery zo Sofie, uvedú Musorgského Borisa Godunova a operný koncert. Druhým hosťujúcim súborom bude Komorný súbor Veľkého divadla z Varšavy s operným programom (Pergolesi a Cimarosa) a s baletným programom (Stravinskij, Baird). V Roku českej hudby s koncertom z českej tvorby príde Janáčkova opera z Brna. S novou operou J. Cíckera Coriolanus i s ďalším, dosiaľ neurčeným českým operným dielom, v rámci BHS 1974 bude hosťovať opera ND z Prahy.

HOSTIA

Plán hosťujúcich sólistov v opere je predbežne spresnený len do konca roku 1973 a vyzerať takto: 22. IX. v Carmen L. Bodurov (BER) ako Josť; 5. X. v Maškarnom báje N. Herlea (RER) ako Renato; 6. X. v Eugenovi Oneginovi N. Kras-

Sezóna pred bránami SND I.

Z. Košler, režisér, je B. Kriška, výtvarníkom L. Vychodil a kostymérkou H. Bezákova. V hlavných úlohách Sophie a Jeróma de Courvoisierovcov uvidíme M. Hajjósiovú a J. Martovú, v ďalších postavách dr. G. Pappa, O. Malachovského, Š. Jančího, R. Stúrovú, S. Haljáčkovú, P. Dvorského, A. Judta, P. Gábora, B. Šimanovského a J. Sedláčkovú. Bratislavská premiéra bude v poradí piata po Mnichove, Wupertali, Dettemolde a Bernu; pritom je zaujímavé, že s mnichovskou inscenáciou hosťovali v Štokholme a s bernskou, ktorú pripravili v kooperácii s operou v Ženeve, hosťovali v Baseli.

Druhú premiérou (21. decembra) bude Don Pasquale G. Donizettiho, pod taktovkou G. Auera, v réžii J. Gyermeka, na scéne V. Suchánka a v obsadení: S. Haljáčková a J. Smyčková (Norina), P. Gábor, J. Hurný a V. Schrenkel (Ernesto), S. Hudec, J. Weidemann a R. Szűcs (Malatesta), Š. Jančí a J. Spaček (Pasquale) a S. Beňačka s V. Nouzovským (Notár).

Sled ďalších premiér je takýto: Ch. Gounod: Faust a Margaréta (dirigent V. Málek, réžia M. Fischer) 23. marca; G. Verdi: Trubadúr (dirigent V. Málek, réžia J. Gyermek) 20. apríla; G. Gershwin: Porgy a Bess (dirigent T. Frešo, réžia G. Lohse z lipskej opery a. h.) 15. júna.

ROK ČESKEJ HUDBY

UNESCO vyhlasuje k výročiam B. Smetanu, J. Suká a O. Nedbala v roku 1974 Rok českej hudby. K Smetanovskému výročiu (2. III. — 150 rokov od narodenia, 12. V. — 90 rokov od smrti) chystá operný súbor 3. marca 1974 Matiné z tvorby B. Smetanu.

Zaujímavým experimentom v budúcej sezóne má byť operno-baletný program pod taktovkou Z. Košlera, v rámci ktorého by opera naštudovala Hrad kniežata Modrofúza od B. Bartóka a balet Don Juan od Ch. W. Glucka.

Do konca kalendárneho roku 1974 — už začiatkom ďalšej sezóny — sľubuje opera uviesť 5. októbra premiéru Beethovenovho Fidelia a ozajstnou „radosťou“ udalosťou má byť 23. novembra uvedenie pôvodnej opery zasl. umelca T. Frešu Martin a slnko. Je to opera pre deti a jej libreto na motívy slovenských ľudových rozprávok napísal B. Kriška a A. Braxatorisová.

ZÁJAZDY

V polovici októbra odchádza operný a baletný súbor SND do Grécka, kde vystúpi na festivale v Solúni s Predanou nevestou, Spiacou krásavicom a s koncertom zo skladieb Ch. W. Glucka, A. Dvořáka a J. Cíckera (Concertino — so

naja (ZSSR) ako Tatana, M. Petrovič (SFRJ) ako Lenskij, K. Przylubski (PER) ako Onegin; 7. X. v opere Tosca M. Cononoviciová (RER) ako Tosca, N. Damjanov (BER) ako Cavaradossi a S. Solyom-Nagy (MER) ako Scarpia; 10. X. V. Brownová (USA) v titulnej úlohe Carmen; 13. X. v Rigolettovi Z. Babij (ZSSR) ako Vojvoda; 31. X. v Eugenovi Oneginovi Š. Popangelová (BER) ako Tatana; 9. XI. V. Norejka (ZSSR) v Rigolettovi ako Vojvoda a 11. XI. v Madame Butterfly ako Pinkerton; 16. XI. v Maškarnom báje E. Dima (RER) ako Amélia; 20. XI. ako Carmen G. Tufina (ZSSR); 27. XI. v Tosce ako Cavaradossi, 30. XI. v Eugenovi Oneginovi ako Lenský a 2. XII. v Madame Butterfly ako Pinkerton — A. Kucharský; 10. XII. M. D'Anno (Taliansko) v Tosce ako Scarpia; 18. XII. ako Madame Butterfly S. Bukovičová (SFRJ).

Na počesť 65. narodenín národného umelca Eugena Suchóna uvedie operný súbor SND 12. X. slávnostné predstavenie jeho prvej opery Krátnava, pod taktovkou T. Frešu, ktorý si súčasne v tejto sezóne pripomína malé jubileum — 20 rokov práce v SND.

BALET

Baletný súbor SND nastupuje do novej sezóny s novým umeleckým šéfom Borisom Slovákcom, ktorý už pri svojom prvom stretnutí s novinármi na konci minulej sezóny vyhlásil, že chce dostať súbor z klasickeho klišé do modernejších polôh a nadviazať kontakty so slovenskými skladateľmi, ktorí súbili skomponovať pôvodné balety. Prvou baletnou premiérou 24. XI. bude program zostavený zo štyroch samostatných čísel. Prvým dvoma — v choreografii národného umelca ASSR F. M. Jelaňana — budú: Prokofjevova Klasická symfónia a Ravelovo Bolero, ďalšími — v choreografii hosťujúcich českých umelcov L. Ogouna a P. Šmoka — Stravinského Vták ohnivák a Lisztova Prelúdiá. Druhou premiérou bude buď spomínaný dvojprogram s operou, alebo Chačaturjanov Spartakus.

Zdá sa, že nový šéf baletu prechádza hneď po svojom nastúpení od slov — k činom, lebo už na začiatok sezóny 1974/75 (hneď 7. septembra) oznamuje slávnostnú udalosť v živote nášho baletu, a to premiéru dvoch pôvodných baletov, prvý od národného umelca J. Cíckera na hudbu jeho Slovenskej suity. Réžiu, choreografiu a libreto pripravuje S. Nosál. Druhým bude balet M. Nováka Balada o strome, v réžii, choreografii a na libreto J. Guotha. Oba balety má dirigovať šéf opery P. Bagin. Uvedú ich na počesť 30. výročia SNP. (MG)

Nový šéf — i plány

Začiatkom septembra sa vrátil ruch do budovy Slovenského národného divadla. Pri tej príležitosti sme požiadali o informácie nového šéfa baletného súboru, Borisa Slováka: Zastávali ste 13 rokov funkciu šéf-choreografa Novej scény. Je preto samozrejmé, že sa zaujimate o moderné tanečné smery. Odrazí sa táto skutočnosť na repertoárovej skladbe súboru?

★ Je pravdou, že sa mi páči kombinácia viacerých tanečných techník — veď pre dosiahnutie symbiózy predstavenia je potrebné zladit' použitý druh techniky s vedúcou ideou diela. Nezabúdám však, že súbor rastie technicky najmä na klasických baletných dielach. Preto pribúda do repertoáru tohto typu Adamova Giselle, ako aj ďalšie tradičné baletné klenoty.

Ako chcete riešiť neutešený rozsah repertoárovej palety?

★ Stopy niekoľkoročného provizória v DPOH sa zatiaľ ne-

podarilo zahliadit'. Je tu možnosť naštudovať niektoré diela v spolupráci s televíziou a riešiť preťaženosť orchestra kvalitnými magnetofónovými nahrávkami. Tieto inscenácie by bolo možné prevziať aj do repertoáru v rámci školských cyklov s umelecko-výchovným zameraním. Považujem za nutné vypestovať potrebu konzumácie divadelného umenia už od raného detstva — iba tak je možné dúfať v novú generáciu divákov,

Pri príležitosti 29. výročia SNP predstavil sa dňa 29. augusta t. r. v koncertnej sieni Československého rozhlasu v Bratislave 60-členný Mestský miešaný spevácky zbor z Ružomy (Juhoslávia). Snímka: ČSTK

Hostia INTERPÓDIA '73

DIMITER VENZISLAVOV DAMIANOV — tenor (BLR):

Po úspešnom ukončení štúdia bol angažovaný do Národnej opery Sofia, kde sa čoskoro presadil ako jeden z vedúcich tenoristov. V krátkom sledovaní náročných úloh Princa Kalafa v Pucciniho opere Turandot, Cavaradossiho v Pucciniho opere Tosca, Manrica vo Verdiho Trubadúrovi a Momčila v rovnomennej opere Ľubomíra Pipkova. T. č. je stále sólistom Ľubianskej opery v Juhoslávii.

CARLOS MOLINA — gitara (Kuba):

Učil sa hrať na gitaru od 10 rokov. Zároveň absolvoval Právnickú fakultu Havanskej univerzity. Od roku 1969 je profesorom na Konzervatóriu Amadeo Roldán a koncertným umelcom Národného výboru pre kultúru. Popri tom je hudobným poradcom Univerzitnej televízie. V roku 1970 získal na súťaži UNEAC prvú cenu v kategórii gitara. V r. 1971 a 1972 ho vyslal Národný výbor pre kultúru na zahraničné koncertné turné, v rámci ktorého navštívil a koncertoval v Maďarsku, v Sovietskom zväze a v Československu. Molina vyvíja bohatú koncertnú činnosť.

KAZIMIERZ PRZYLUBSKI — barytón (PLR):

Ako 16-ročný začal študovať spev na Hudobnej škole v Gdyni v triede prof. Stanislaw Swiwove a od roku 1963 na Strednej hudobnej škole vo Varšave v triede prof. Feliksa Rudomského. Školu skončil v roku 1968 s vyznamenaním. V súčasnosti je poslucháčom Vysokého hudobného štúdia vo Varšave. Špeciálny kurz v interpretácii piesňovej tvorby absolvoval u svetoznámeho francúzskeho barytonistu Gérarda Suzaya. V r. 1969 získal na Celopolskej vokálnej súťaži vo Wroclawi Cenu ministra kultúry a školstva.

JENY PETROVA — klavír (BLR):

S úspechom sa zúčastnila radu medzinárodných súťaží: Chopinovej súťaže vo Varšave (1965), súťaže M. Longovej a J. Thibauda v Paríži (1967), súťaže v rámci IX. svetového festivalu mládeže a študentstva v Sofii (1968), kde získala zlatú medailu a titul laureátky a Čajkovského súťaže v Moskve (1970), v ktorej získala Čestné uznanie poroty. Roku 1971 sa stala laureátkou Medzinárodnej súťaže „Wianna da Motta“ v Lisabone. V štúdiom roku 1971—1972 ju vyslali na jednoročné štúdium u prof. Frederika Geversa v Belgicku. Roku 1972 sa stala laureátkou Medzinárodnej súťaže Kráľovnej Alžbety v Bruseli.

PANOCHOVO KVARTETO — (CSR):

Panochovo kvarteto sa zrodilo na Pražskom konzervatóriu v rámci hodín komornej hudby. Jeho vzniku predchádzala práca sláčikového tria, ktoré sa roku 1968 rozšírilo na kvarteto. Od svojho vzniku hrá súbor v rovnakom zložení. Vedie ho prof. dr. Mícka, ktorý stál pri kolíske dnes už svetoznámeho Smetanovho kvartetu.

Sándor Solyom-Nagy

ta a o generáciu mladšieho Tallichovho kvarteta.

SANDOR SÓLYOM-NAGY — barytón (MER):

Roku 1965 získal III. cenu v Medzinárodnej súťaži „Ferenc Erkel“. Roku 1966 — po skončení štúdií na Lisztovej akadémii — stal sa sólistom Budapeštianskej opery. V roku 1968 získal — v súťaži, usporiadanej v rámci Svetového festivalu mládeže a študentstva — III. cenu.

Francis Bebey

MIREL IANCOVICI — violončelo (RLR):

Ako 16-ročný po prvý raz účinkoval so sprievodom Štátnej filharmónie Bacau ako sólista Boccheriniho Violončelového koncertu. Po úspešnom debute predviedol Iancovici s týmto orchestrom violončelové koncerty od J. Haydna, A. Vivaldiho, C. Saint-Saënsa a ďalších skladateľov. T. č. je poslucháčom Konzervatória Cipriano Porumbescu v Bukurešti, v triede prof. A. Andropova. Od roku 1971 je členom Univerzitného kvarteta, ktoré získalo v súťaži, usporiadanej v rámci Festivalu komornej hudby v Brašove (v roku 1972), I. cenu. M. Iancovici má rad nahrávok pre rumunský rozhlas a televíziu.

MILE PETROVIČ — tenor (Juhoslávia):

Po elévskych rokoch sa stal predstaviteľom hlavných úloh vo svetových operách: zakrátko nastudoval úlohu Alfréda (Verdi — Traviatta), Edgarda (Lucia di Lamermoor), Nemorina (Nápoj lásky), Lenského (Eugen Onegin), Vladimíra (Knieža Igor), Vaška (Predaná nevesta) a ďalšie.

KAJA DANCZOWSKA — husle (PLR):

Už ako 10-ročná začala účinkovať na verejných koncertoch so sprievodom orchestra a v rámci sólových recitálov. S Krakovskou filharmóniou debutovala ako sólistka Mozartovho Husľového koncertu B dur, Kz. 207. Mladá umelkyňa zaujala pozornosť dvoch vynikajúcich umelcov: huslistu Henryka Szeringy a dirigenta Paula Kleckého, ktorí vysoko hodnotili jej nadanie. V novembri 1967 Danczowska získala III. cenu v Wiedenskej súťaži. V októbri 1969 získala v Medzinárodnej súťaži v Plevne (Bulharsko) zlatú medailu a v novembri 1969 II. cenu Medzinárodnej husľovej súťaže Alberta Curciho v Neapoli. V septembri 1970 sa zúčastnila Medzinárodnej súťaže v Ženeve, kde jej porota udelila II. cenu. Od novembra 1970 Kaja Danczowska postgraduálne študuje na Čajkovského konzervatóriu v Moskve v triede svetoznámeho sovietského huslistu a pedagóga — profesora Davida Oistracha.

MIROSLAV KEJMAR — trúbka (CSR):

Na konzervatóriu ho viedol člen Českej filharmónie prof. Václav Junk. V štúdiách pokračoval na Akadémii múzických umení v Prahe u prof. Václava Junka, u ktorého v roku 1971 absolvoval. Roku 1970 sa stal sólistom Českej filharmónie, čo predstavuje v kariére hráča na dychové nástroje najväčšiu umeleckú métu. Okrem angažmán v Českej filharmónii je členom súboru Collegium musicum Pragense a Harmonie českých filharmonikov.

Jeho vzormi — najmä v interpretácii barokovej hudby — sú svetoznámi trúbkari: Maurice André a Adolf Scherbaum.

KONRÁD OTHER — husle (NDR):

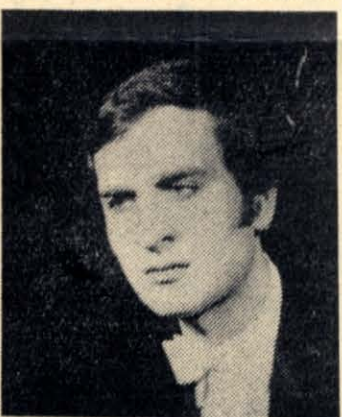
Doposiaľ sa 23-ročný Konrád Other z Drážďan zúčastnil týchto súťaží: v r. 1965 a 1966 — víťaz ústredného kola súťaže mladých sólistov, v r. 1969 — 1. cena v národnej súťaži v Markneukirchene, v r. 1970 — účasť na súťaži George Enescu v Bukurešti, 1972 — 2. cena a titul laureát 4. medzinárodnej Bachovej súťaže v Lipsku.

ANDREAS PISTORIUS — klavír (NDR):

Ako 16-ročný — stal sa riadnym poslucháčom lipskej Vysokého hudobnej školy. Má za sebou koncertnú kariéru „záračného dieťaťa“. Zúčastnil sa radu domácich súťaží — či už ako sólista, alebo člen komorného dua, ktoré vytvoril spolu so svojim bratom-huslistom Matthiasom Pistoriom. V rámci príprav na 4. Bachovu súťaž absolvoval veľké koncertné turné po Nemeckej demokratickej republike. V Bachovej súťaži postúpil do 2. kola. (Dnes má 19 rokov). Pistoriove vynikajúce výkony na koncertoch viedli Ministerstvo kultúry NDR k tomu, že ho v roku 1972 vyslalo na 5-ročné štúdium na Moskovské konzervatórium, kde je t. č. v triede profesora Jevgenija Malinina.

NADEŽDA SERGEJEVNA KRASNÁJA — soprán (ZSSR):

Ako poslucháčka 4. ročníka Moskovského konzervatória sa zúčastnila v roku 1970 Čajkovského súťaže, v ktorej získala 4. cenu a titul laureáta súťaže. Po skončení konzervatoriálnych štúdií pôsobila N. Krasnája

Vladimir Žikić

naja ako sólistka Tuvinskej štátnej filharmónie a ako hlasový pedagóg na Kyzijskej hudobnej škole. V roku 1972 sa zúčastnila konkurzu do Veľkého divadla ZSSR; po úspechu v konkurze obdržala dvojročné angažmán stáleho hosťa Veľkého divadla. V októbri 1972 ju vyslali na 19. medzinárodnú spevácku súťaž v Toulouse (Francúzsko), kde získala Veľkú cenu a titul laureáta súťaže.

VLADIMÍR ŽIKIĆ — klarinet (Juhoslávia):

Má za sebou bohatú sólistickú činnosť v Juhoslávii, či už so sprievodom orchestra, alebo ako sólista recitálov. Urobil rad štúdiových nahrávok pre Belehradskú televíziu a rozhlas. Zúčastnil sa medzinárodných súťaží v Ženeve, v Mnichove a v Prahe. Absolvoval zahraničné turné v Maďarsku a v Dánsku. V roku 1967 získal II. cenu na Súťaži mladých umelcov Juhoslávie, ktorá bola v Belehrade.

EMÍLIA CSÁNKYOVÁ — hobo (MER):

V roku 1972 obdržala na medzinárodnej súťaži v Mnichove osobitnú cenu, v tom istom roku koncertovala v Paríži a v Moskve. V roku 1970 založila Dychové kvinteto Hudobnej mládeže Maďarska. V rámci súťaže komorných súborov, ktorá bola usporiadaná pri príležitosti Kongresu Hudobnej mládeže v Augsburgu, získala tento súbor 1. miesto. Členovia súboru sú

Lydia Dubrovskaja

často autormi transkripcií nástrojovej literatúry pre dychové nástroje. Mimoriadny úspech zožali so svojou transkripciou Bachových trojhlasých invencií

LÝDIA DUBROVSKAJA — husle (ZSSR):

je dnes právom označovaná za jednu z vychádzajúcich hviezd sovietskej husľovej školy. Jednomyšľový úspech na Medzinárodnej súťaži J. Thibauda v Paríži v roku 1971, kde okrem Veľkej ceny získala i zvláštnu prémii za najlepšie predvedenie Romance G. Fauré, upozornil širokú hudobnú verejnosť na mimoriadnosť jej talentu. Po víťazstve v súťaži nasledoval v Paríži jej sólový recitál, po ktorom kritika hodnotila najmä široké tvorivé rozpätie umelkyne. Jej repertoár dnes obsahuje husľové koncerty Mendelssohna, Sibelia, Prokofieva, Čačaturjana, ako aj rad komorných skladieb zo svetovej literatúry pre husle.

VACHTANG DŽORDANIJA — dirigent (ZSSR):

Veľkú publicitu si získal účasťou v najnáročnejšej medzinárodnej súťaži mladých dirigentov, organizovanej (po druhý raz v r. 1971) Fondom Herberta von Karajana v Západnom Berlíne. Na súťaž sa prihlásilo 300 mladých dirigentov. V tejto silnej konkurencii obsadil Vachtang Džordanija 4. miesto a získal Čestný diplom poroty. V rokoch 1971—1973 bol asistentom svetoznámeho dirigenta Leningradskej filharmónie — Jevgenija Mravinského. Počas tohto obdobia Džordanija mal mnoho koncertov vo významných centrách hudobného života Sovietskeho zväzu.

DMITRIJ ALEXEJEV — klavír (ZSSR):

Prvý medzinárodný úspech získal v roku 1969 v Paríži, kde mu v súťaži M. Longovej udelili druhú Veľkú cenu. V roku 1970 sa zúčastnil Klavírnej súťaže G. Enescu v Bukurešti. Hoci úroveň súťaže bola veľmi vysoká, od začiatku sa stal Alexejev kandidátom čísla 1, čo napokon potvrdilo rozhodnutie poroty, ktorá mu udelila zlatú medailu a titul laureáta súťaže.

LÁSZLÓ BARANYAI — klavír (MER):

V rokoch 1969 až 1972 študoval postgraduálne na Čajkovského konzervatóriu v Moskve. V medzinárodnej súťaži Fr. Liszta a B. Bartóka v Budapešti v r. 1971 získal László Baranyai III. cenu. Repertoár umelca obsahuje prevažne klasickú klavírnú tvorbu, ako aj tvorbu maďarských skladateľov 20. storočia.

NINOSKA FERNANDEZ BRITTOVA — klavír (Kuba):

V rokoch 1969—1972 študovala postgraduálne na Čajkovského konzervatóriu v Moskve pod vedením prof. V. Meržanova a Z. Ignatieva. Po návrate na Kubu účinkovala ako sólistka mnohých orchestrálnych i komorných koncertov. Pracuje na Generálnom riaditeľstve umeleckého školstva a je sólistkou Národného výboru pre kultúru.

Mladá tvorba na BHS

Sláčikové kvarteto op. 5 Hnúša Domanského vzniklo v roku 1970, teda v čase, keď mladý skladateľ ešte študoval u zasl. um. prof. Dezidera Kardoša. Je to prvá skladba, ktorú napísal pre komorný sláčikový súbor. Sám ju považuje za akýsi osobný skúšobný „test“, na ktorom si chcel overiť svoju pripravenosť a schopnosť v tomto druhu hudby využívať niektoré technické postupy hudby súčasnosti. Treba povedať, že táto skúška skončila viac ako dobre: Kvarteto totiž nie je iba púlým experimentovaním, ale zrelým a vysoko muzikálnym výtvorom nadaného umelca. V roku 1970 sa Domanský s touto skladbou zúčastnil skladateľskej súťaže vypísanej Ministerstvom kultúry SSR. Získal tretiu cenu.

1. časť — Moderato — je písaná voľnou fantaziou formou. Je interesantná svojimi pestrými zvukovými kombináciami. Kumulovaním sekúnd v nej Domanský dosiahol zvláštnu výrazovú mnohotvárnosť, podporenú i využitím aleatorickej techniky. Celá prvá časť je založená na viacnásobných obmenách hlavnej, nosnej myšlienky, ktorá sa v tomto procese dostáva do kontextu netradičných harmonických štruktúr.

2. časť — Scherzando quasi vivace ma non troppo — znamená výrazový kontrast postavený proti časti prvej. Nápadne dominujúcim prvkom tohto kompaktného scherza je komplexný rytmus. Zvláštnu zvukovú atmosféru dosahuje Domanský bohatým používaním neobvyklých intervalových (kvartových a septimových) skokov. V druhej časti Kvarteta, písaného trojdielnou formou, využíva techniky a výrazu pizzicata.

3. časť — Larghetto — vyrastá z kontrapunktického spracovania hlavnej témy. Autor v nej kladie dôraz na širokodýché melodicke plochy a na dôslednú výstavbu celej časti adagiového charakteru. Violončelovým vstupom je uvedená hlavná myšlienka, ktorá — prerozována kontrastnými vsuvkami — je postupne rozvíjaná v ostatných nástrojoch. Uprostred tretej časti sa náhle objaví kadenčné sólo violončela.

4. časť — Allegro deciso recitativo e dramatico — spracováva hudobný a tematický materiál predošlých častí, na spôsob metamorfózy a presúvania materiálu do iných výrazových polôh. Po formovej stránke je 4. časť vlastne sonátovou formou. Zvláštnosťou tejto časti je vstup flauty v reprize. Flauta prináša citáciu hlavnej myšlienky. Svojím špecifickým tónom v nižších polohách (v kombinácii so sláčikovým kvartetom) vytvára nový a zvláštny farebný kolorit.

Dielo ako celok kladie vysoké nároky na technickú pripravenosť všetkých hráčov, ako i na dokonalú instrumentálnu súhru. Pre Čs. rozhlas v Bratislave nahralo Domanského kvarteto Slovenské kvarteto.

DAGMAR KOVÁŘOVÁ

Výstavy ...

Foyer Koncertnej siene SF: SLOVENSKÁ HUDBA (pri príležitosti 25. výročia februárového víťazstva). Usporiadateľ: Slovenský hud. fond.

Primaciálny palác: HUDBA VO VÝTVARNOM UMENÍ I. Usporiadateľ: Galéria hl. mesta SSR Bratislava.

Bratislavský hrad: ŽIVOT A DIELO FRICA KAFENDU (pri príležitosti 90. nedeľných narodenin a 10. výročia úmrtia). Usporiadateľ: MK SSR a Slov. nár. múzeum.

Univerzitná knižnica: FRANZ LISZT V DOKUMENTOCH UNIVERZITNEJ KNIŽNICE. Usporiadateľ: Univerzitná knižnica, Bratislava.

U Klarisiek: PAMIAŤOVÁ OBNOVA KLARISIEK. Usporiadateľ: Mestská správa pamiatkovej starostlivosti v Bratislave a Galéria hl. mesta SSR — Bratislava.

Bayreuth 1973

Bayreuth si vybojoval popredné miesto medzi európskymi hudobnými festivalmi. Toto moje konštatovanie potvrdzuje všetko, čo som tam počul, celková atmosféra, organizačná podstata, medzinárodný záujem obecnstva a hlavne — celková umelecká úroveň. Wagnerov vnuk — Wolfgang — režisér viacerých inscenácií sa so svojím štábom stará, aby návštevník odchádzal maximálne umelecky uspokojený a rád sa sem vracal. Prispieva i k tomu, že divák nepovažuje Bayreuth „za cintorín“ wagnerovských ideí. Približne 30 predstavení navštívilo 550 000 ľudí, ale podľa informácií môže sa uspokojiť len 30 percent záujemcov. Ústredná kancelária pripomína turisticko-spoločenské centrum, kde sa už rok dopredu vybavujú zľadosti o lístky z celého sveta. I keď sa starostlivo hospodári s poslednými rezervami pred každým predstavením, zvlášť pozorne sa vďaka každému novému hosťovi — odborníkovi, ktorý sem prichádza prvýkrát.

Mesto žije Wagnerom. Stovky veľkých fotografií dirigentov, režisérov a sólistov pozorajú na návštevníka zo všetkých výkladov. Obchodná propaganda sa napája na slávnosť — a na druhej strane festival pomáha obchodnému a spoločenskému pulzu. Desiatky hotelov nestačia ubytovať festivalových hostí. Preto je k dispozícii celá sieť ubytovacích zariadení až do vzdialenosti 50 km od Bayreuthu.

INTERPRETAČNÉ HODNOTY

Rozhodujúce pre návštevníka sú však umelecké aspekty. Na festival pozývajú najlepších wagnerovských spevákov z ce-

Wolfgang Wagner.

lého sveta. Tiež výber dirigentov je podriadený najvyšším kritériám. Pri dirigentskom pulze je opäť Eugen Jochum, jeden z nestorov skvelých európskych dirigentských tradícií, ale i znamenitý Horst Stein a perspektívny, nám, žiaľ, málo

známy Silvio Varviso. Pracujú v intenciách veľkých bayreuthských dirigentov a nemôžu nič zľaviť z toho, čo tu zafixovali Hans Knappertsbusch,

Záber z opery Parsifal.

Clemens Kraus, André Cluytens a iní. Majú k dispozícii starostlivo vybraný orchester z popredných hráčov nemeckých operných divadiel, ktorých mená si môže návštevník prečítať v osobitnej prílohe. Wagnerova ideálna predstava, aby jeho hudbu interpretovali najlepší umelci, sa tu plní v maximálnej miere. Virtuozita telesa, plastika hry, istota prvých hráčov, jednotnosť v chápaní štýlu — to všetko obdivuje poslucháč, a preto nie čudo, že sa osobitne tleska i orchestru.

Pôvodnú predstavu Wagnera o vybavení divadla technikou prekonávajú súčasné možnosti. Wagner ani netušil, že celé javisko i zákulisie bude v súčasnosti spojené desiatkami televíznymi obrazovkami, na ktorých každý účinkujúci vidí — z hociakého uhla a vzdialenosti — dirigenta a jeho gesto. Tým sa dosahuje úplná jednota nástupov, rytmu, súladu v tempách a pozornosti k drobným nuansám, ktorými sú skladateľove partitúry plné. Napriek tomu pracujú v zákulísi dvaja až traja pomocní dirigenti, ktorí z pracovných kabín riadia zložitú miestnosť — najmä pri veľkých zborových scénach. Sledoval som časť Majstrov spevákov práve z týchto pracovísk, takže som mohol vnímať do spoločnosti práce pomocných dirigen-

tov. Navyše sleduje každé predstavenie niekoľko asistentov s partitúrami. Sú v zákulísi pre prípad nečakaných kolízií. Ich funkcia je potrebná najmä vtedy, keď sú zborové scény príliš členené, alebo pri zložitých hereckých akciách. Kontrolu nad priebehom predstavenia má Wolfgang Wagner, a to vtedy, keď režíruje, ale i v prípadoch inscenácií, ktoré sa pletne udr-

Tento oddych stačí k duševnému osvieženiu a diváci sa vracajú do hľadiska s novou dychtivosťou. Počul som tri Wagnerove diela — podľa miestnych odborníkov práve tie najlepšie inscenácie tohtoročných slávností:

PARSIFAL

Na jednoduchéj modernej scéne, ktorú navrhol Wieland Wagner, oprostenej od kulis, premyslenej najmä z hľadiska svetelných efektov, je rozohraný „koncert“, ktorý tento rok zverili opäť Eugenovi Jochumovi. Veľkí dirigenti asi nestárnú. Jochum má v Bayreuthu množstvo umeleckých priateľov a iste mu nevádi, ak ojedinelé škodoradostné kritiky chceli niečo ubrať z jeho dirigentského umenia. Skúsený umelec cíti a interpretuje Wagnera akoby cez clonu impresionizmu. Hrá si s farbami partitúry, zjemňuje obrysy sólových partov, pracuje s jemnými dynamickými odtieňkami a speváci si nemôžu ani najmenej sťažovať na prekryvanie orchestrom, ktorý je mimochodom skrytý. Už takmer nič nezostalo z kedysi tak zdôrazňovaného „sprechgesangu“. Spev je zaoblený, mäkký, síce dramaticky zvlnený, ale už vzdialený od akýchkoľvek recitatívnych „štekov“...

Organizátori pozvali za predstaviteľov hlavných postáv amerických spevákov: dnes v Bayreuthu snád najoslavovanejšieho tenoristu Jeana Coxa pre titulnú úlohu a sopranistku Janis Martinovú pre úlohu Kundry. Ostatné postavy stvárnil nemeckí speváci, vybraní zvlášť pre tieto slávnosti. Odhládnuť od veľkých fyzických nárokov divák obdivuje, ako vedľa spomínaní sólisti nevšedne vnútorné nuansovať dlhé výstupy. Obecenstvo aplauduje nielen celkovému dojmu, ale i vybraným drobnostiam v jednotlivých partoch a krásnej nemčine, ktorá je zbavená akýchkoľvek dialektov, pridržajúc sa starostlivo príkazov skladateľa.

Na výstave storočných inscenácií si môže návštevník porovnať, ako sa vyvíjal profil každého diela. Z pôvodných romantických kulis nezostalo nič. Ak v tridsiatych rokoch nastal v Bayreuthu inscenačný zlom a od masívnosti sa prešlo k neznaku, tak súčasné inscenačné ideály dovŕšil tento trend. Svetelná virtuozita vytvára ilúziu tam, kde sa bez nej nemožno obísť a kde je nevyhnutná pre pochopenie deja. Hoci Parsifal prešiel desiatkami podob, jeho podstata sa nevyčerpala. Súčasní muzikológovia vysvetľujú niektoré jeho detaily novým výkladom filozofického pozadia, ale objavia sa i novšie aspekty v samotnej hudbe. I to je znakom živosti Wagnerovej hudby. Jeho dielo stále provokuje a mnohí mladší umelci veria, že ešte stále v ňom objavia to, čo uniklo predchádzajúcim generáciám.

(Pokračovanie v budúcom čísle)

SAN CARLO na Dunaji

V centre letných divadelných hier, ktoré sa každoročne konajú v amfiteátri na budapeštianskom Margitínom ostrove, ocitli sa v tomto roku nesporné vystúpenia súboru slávneho neapolského operného divadla San Carlo. Objektívne bol, pravda, neapolský iba operný zbor a orchester, kým pre dirigentov, režiséra a sólistov znamenal Neapol jednu zo základov na každosezónnom putovaní po talianskych stagiach. Takže z predstavenia NABUCCA a OTHELLA sme si o komplexnom umeleckom správe San Carlo sotva mohli spraviť nejaký úsudok — o ten napokon talianskemu staggiu novému opernému systému ani nejde. Inscenácie režiséra CARLA MAESTRINIHO prezradzali šitie horúcou ihlou, improvizáciu, sotva prispôbenie základných aranžmán priestorovým podmienkam budapeštianskeho pódia. V tých istých dňoch režíroval Maestrini vo festivalovom Bregenzi Rossiniho Armidu. Divadelný punobom veridovkám dávalo však veľké dramatické majstrovstvo protagonistov — ich bohaté a plastické herecké výrazové prostriedky realistického proveniencie, vysoká miera hudobno-dramatického výrazu ich vokálnych kreácií. Herecké a spevácke sa zlúčilo v pôsobivú syntézu najmä v predstavení Othella. Spev, samozrejme, dominoval, sprevádzaný prekvapujúco vysokokvalitným orchestrom pod taktovkou maestro PREVITALIHO (Nabucco) a RAPALA (Othello). Kultivovanosť zvuku, šírka dynamického farebnej škály a takmer samozrejme, mimovoľná reakcia na každú spevákovu korunu, nepredvídané crescendo, či ritenuto — to boli hlavné devízy neapolského operného orchestra. Nemenším prekvapením bol zbor, jeho obrovská farebná diferencovanosť, schopnosť dynamických krajností, sýtosť zvuku bez forsťovania a zvlášť zvučná skupina basistov (!).

Z množstva prvotriednych a slávnych sólistov vari najmä zaujali tí, o ktorých by sa dalo podľa našich skúseností tvrdiť, že najlepšie umelecké roky majú už za sebou: päťdesiatšesťročný Giuseppe TADDEI (Nabucco) a len o niekoľko rokov mladší Pier MIRANDA FERRARO, ktorého najväčšie umelecké úspechy sa viažu s partnerstvom dvom legendárnym primadonám pred viac než desiatimi rokmi — Callasovej a Cerritoovej. Taddeiho obrovský a hlboký barytón (dokáže s úspechom zvládnuť i partie basové — ako je Leporello, či Dulcamara) zvučal v celom rozsahu ako svižná, sotva uľatý zvuk a zo scény na scénu naberal na intenzite zvukovej, farebnej i výrazovej. Koncentrovaný, per-

Ludmila Dvořáková jubiluje

Dňa 11. júla oslávila v plnom rozkvetu tvorivých umeleckých síl významné životné jubileum česká sopranistka LUDMILA DVOŘÁKOVÁ — dnes celkom určite najžiarivejšia speváčka hviezda na československom opernom nebi. Pre Dvořákovú — podobne ako pre mnoho iných našich významných speváckych zjavov — plne platilo pokiaľže, že „nikto nie je doma prorokom“. V tom nebola prvá z množstva podobných prípadov spomeňme si iba na Destiniovú a Zítka a nebude ani posledná.

Po angažmáne v Ostrave a v Prahe spievala Dvořáková niekoľko sezón ako hosť na rôznych československých operných scénach, v rokoch 1958—60 stretávala sme sa s ňou aj na javisku opery SND. Premiere naštudovala part Pucciniho Manon Lescautovej a titul-

nú postavu v Pauerovej opere Zuzana Vojtková. Okrem týchto úloh mali sme ju možnosť počuť v reprízach Rusalky a Dalibora. V zrelom speváckom veku naskytuje sa umelkyňi možnosť angažmáne v berlínskej Štátnej opere. Na tejto významnej európskej scéne začína jej impozantná medzinárodná kariéra jedného z najväčších wagnerovských sopranov našich čias. Dvořákovej berlínsky repertoár, ktorý v roku 1960 začína Octavianom, rozrastá sa v priebehu niekoľkých sezón o najvýznamnejšie postavy nemeckej opernej klasiky. V sezóne 1963/64 vytvára Dvořáková na scéne porýnskeho Karlsruhe po prvý raz jednu zo svojich spíckových a reprezentatívnych úloh — Wagnerovu Izoldu. Popri fenomenálnej Nilssonovej je dnes jej najvyššie hľadávanejšou interpretkou. Štartom na najvyššie operné postavy je sezóna 1965/66. V lete Dvořáková po prvý raz spieva na bayreuthskom festivale, v zime pod taktovkou Karla Böhma debutuje v Metropolitan Opere ako Leonora z Fidélie, na jeseň nasledujúceho roku stojí po prvý raz na doskách londýnskej Covent Garden v kostýme Brunhildy z Wagnerovho Prsteňa Niebelungov. Pravidelne cestuje medzi Berlínom, Mní-

chovom, Viedňou, Milánom, Parížom, Londýnom, New Yorkom a Buenos Aires. Každoročne sa objavuje v Bayreuthu, kde po partoch Venuše z Tannhäusera a Gutruny zo Súmraku bohov vytvára v nasledujúcich rokoch Brunhildu, Ortrúdu z Lohengrina, Kundry z Parsifala. K jej „kmeňovým“ úlohám patrí, popri wagnerovských heroínach a Beethovenovej Leonore (spievala ju asi dvakrát a v nemeckých reláciách si vyslúžila preto pomenovanie „spolková Leonora“) aj niekoľko postáv, ktoré sú speváckym nárokom Wagnera hližke: sú to strausovské hrdinky maršalka a Octavián (Gavaller s ružou), Ariadna (Ariadna na Naxe), Chrysothemis a k nej pribúda ne na jeseň tohto roku a Elektra (Elektra), Jarbarka (Žena bez tieňa). Prítom sa dokáže s úspechom vyrovnávať aj s úlohami podstatne odlišnými — v berlínskej Štátnej opere, ktorá je dodnes jej domovským divadlom, to demonštrovala Toscou, Santuzzou, Alžbetou z Valois i Marínou Mníškovou z Borisa Godunova. Je to totiž „pani umelkyňa“, za ktorej úspechmi nestojí iba nevšedný hlasový volumen, ale aj jeho perfektné ovládanie prostriedkami speváckeho remesla.

Witoldovi Lutoslawskému, ktorého životné jubileum sme si pripomenuli aj v našich novinách, udelila Varšavská univerzita čestný doktorát (30. júna 1973). Pri tej príležitosti predniesol skladateľ, popredný predstaviteľ hudby XX. storočia krátky prejav, v ktorom sa zamyslel nad poslaním súčasného umelca a jeho diela. Na snímke (vľavo) Witold Lutoslawski preberá z rúk rektora Varšavskej univerzity doktorský diplom.

ličkovo vibrujúci a v strednej polohe pôsobivo barytonálne sfarbený tenor Ferrarov exceloval v strhujúcich vysokých tónoch — pri nespornom hereckom talente dodávajúc podstatný dramatický výraz svojmu hrdinovi vokálnymi prostriedkami, schopnými vyjadriť obsah skladateľovho partu v notovom zápise. V tieni Ferrarovho výkonu zostal tak trochu spevácky prvotriedny herecky tvárny — iba tenorálnou, málo osobitou farbou hlasu handicapovaný Jago Maria ZANASIHO, práve tak ako Tadei zatlačil z centra pozornosti lyrický bas Carla CAVU (Zachariáš). Grékyňa Elena SULLIOTISOVÁ (Abigail) dominovala ensemblom Nabucca prierezanosťou a špičkou svojho, Callasovej nie nepodobného sopránu, zaujala rozsahom od prsných altových tónov až po brilantné, štíhle série vysokých C i ukážkovým mezza voce vo veľkej árii. Nastupujúca hviezda Marie CHIAROVEJ (Desdemona) upútala zása širokými, svetlými tónmi, napovedajúcimi budúcu Aidu, či Manon Lescautovú, no zároveň aj celou sadou pianových fráz, perfektne kontrolovaných dychom, krehkých a predsa zvučných, ako aj zriedkavým citovým čarom hlasu.

Vokálna technika protagonistov oboch predstavení zodpovedajúca slávnym tradíciám. A zároveň — vokálna technika, umocnená javiskovým prežívaním, hereckou akciou — ako predpoklad intenzívneho hudobnodramatického výrazu. Nielen snaha po vokálnom výrazu, ale jeho uvedenie do budovania, založené na znalosti technicko-remeselných prostriedkov. Nie fotografia skutočnosti, neumelecká popisnosť, náhodnosť, neprofesionálnosť — ale štylizácia, umelecká pravda, zákonitosť, remeslo. Desdemona, ktorá netrpí iba tým, že uzlyká a zakrýva si tvár rukami — ale ktorá aj svoj nesmierny žiaľ vylieva napovrch zádušným, bôľnym, violovo zamatovým tónom. Spevácka technika nie je len ľahkosť v tvorení tónu, výdrž v priebehu predstavenia, vyrovnanosť polôh, ale aj nekonečné možnosti v dynamike tónu, v nuansách jeho farebnosti, v zdánlivom pokoji, či v schopnosti napodobniť rozochvenie. Na spátosť speváckeho dramatického výrazu s technikou nemožno zabúdať. Prax, opäť potvrdená speváckmi San Carlo, napovedá, že Taliani majú túto jednu z najzákladnejších axiém operného žánru pevne zakotvenú v krvi. Preto ich vokálny prejav má skutočný obsah. Rešpektujú prsto poučku o jednote obsahu a formy...

JAROSLAV BLAHO

Musica aeterna

je komorný súbor, ktorý sa prvýkrát úspešne uviedol na bratislavských letných komorných koncertoch na nádvorí Starej radnice. Ján Albrecht, iniciátor, zakladateľ a člen tohto súboru nám podal niekoľko základných informácií:

Ako vznikla myšlienka založiť spomínané teleso?

— Vlastným podnetom bol záujem prof. O. Ferenczyho o oživenie interpretácie predbarokovej hudby a rovnako i moje pedagogické pôsobenie na VŠMU, konzervatóriu a Pedagogickej fakulte v Trnave, kde som mal na starosti hodiny komornej hry a videl som nedostatok znalostí tejto hudby. Napriek rôznym technickým a personálnym ťažkostiam, ktoré súvisia s vytvorením takéhoto súboru, sme sa mohli tohto roku konečne predstaviť bratislavskej hudobnej verejnosti.

Názov súboru — Musica aeterna — vychádza zrejme z vášho dramaturgického zamerania...

SOPOT '73

Medzi významné podujatia v oblasti populárnej hudby patrí aj medzinárodný festival populárnej piesne v poľskom Sopote, ktorý sa uskutočnil v auguste t. r. už po trinásty raz.

Štyri dni súťažili speváci z tridsiatich vydavateľstiev dvadsiatich štátov. Prvé dva dni patrili gramovydavateľstvám, kedy speváci spievali dve piesne podľa výberu spoločnosti, ktorá ich vyslala. V treť deň, tzv. poľský — speváci interpretovali piesne, ktoré skomponovali poľskí autori. Štvrtý deň patrili už len víťazom z oboch kategórií.

Vítazkou, ktorá si odniesla najvýznamnejšie ocenenie GRAND PRIX DE DISQUES — SOPOT '73 sa stala poľská speváčka Maryla RODOWICZOVÁ. Prvá cena v súťaži gramospoločnosti patrila firme SPARK z Veľkej Británie, ktorú repre-

zentoval Tony CRAIG. Popri tejto cene udelili poľskí členovia poroty zvláštnu cenu za výber a prednes dvoch vlastných piesní s hodnotnými umelecko-ideovými vlastnosťami dvojici INGE A WOLFOVI zo spoločnosti DEUTSCHE AU-STROPFON z NSR. Do Sovietskeho zväzu putovala druhá cena a odniesol si ju spevák gramovydavateľstva MELODIA Moskva Koľa BELDY. Tretiu cenu získalo rakúske duo ROBINSON A WATERLOO z firmy AMADEO.

Druhú časť súťaže — Poľský deň — bola v rozdeľovaní cien opäť priaznivá pre domácich. Stan BORYS z vydavateľstva MUZA získal prvú cenu. Holandský spevák Albert WEST z firmy CBS si odniesol druhú cenu. Tretiu cenu úspešne obhájil reprezentant gramovydavateľstva MELODIA Taškent. Ďalšie ocenenia:

— Pod týmto pojmom rozumieme hudbu, ktorá odoláva času, je stále živá a zaujímavá — tak pre interpreta, ako i pre poslucháča. Orientujeme sa na predbarokovú svetovú hudbu, ktorej materiály sú neobyčajne vďačné a mám dojem, že človek sa v tejto hudbe ožýva celou svojou psychikou.

Z akých prameňov čerpáte a ako diela študujete?

— Vzhľadom na komorné obsadenie — štyri nástroje a dva hlasy — nám za štúdiálnu literatúru slúžia rôzne špeciálne vydania a antológia starej hudby. Všetci máme slovo k formovaniu hudobného prejavu a špecifiky obsahového zamerania tejto hudby.

Aký je váš názor na používanie moderných nástrojov pre interpretáciu starej hudby?

— Hudobné produkcie minulých storočí boli zverené, samozrejme, dobovým nástrojom — v prevažnej väčšine neboli určené instrumenty, ktorými sa má skladba realizovať, voľba nástrojov bola ľubovoľná. Som tej mienky, že mäkkosť moderných sláčikových nástrojov neublíži tejto hudbe, práve naopak, dokresľuje jej vokálny charakter. Časom sa však mienime orientovať na historické nástroje.

VLASTA ADAMČIAKOVÁ

Cena publika: Maryla Rodowiczová; Cena kritiky: Katarzyna Gaertnerová a textárka A. Osiecka; Cena fotoreportérov: Irena Jarocká (vystupovala mimo súťaže); Cena za aranžmán:

Josef Bláha (ČSSR) — za aranžmán poľskej piesne „Možno juž jutro“. Text a snímka: L. PÁKOZDY (K festivalu sa obšírnejšie vrátíme v budúcom čísle HZ.)

Na Medzinárodnej výstave gramovydavateľstiev — v stánku Opusu: riaditeľ vydavateľstva dr. Ivan Stanislav (vpravo) v spoločnosti predsedu organizačného výboru sopotského festivalu Mieczysława Preisa (druhý zľava), Pavla Kruka, generálneho riaditeľa vydavateľstva POLSKIE NAGRANIA (tretí zľava) a ďalších pracovníkov vydavateľstva Opus.

Informácie z Rigy

● Akademický spevácky miešaný zbor v Rige, ktorý diriguje Imants Cepītis, zradil do svojho repertoáru posledný zbor z cyklu O človeku od E. Suchoňa. V minulej sezóne ho uvádzal na koncertoch vo Vilniuse, v Minsku, v Kyjeve, v Charkove a v Odesse.

● Na slávnostiach zborového spevu v Rige, ktoré t. r. v júli mali storočné jubileum, odznela v podaní niekoľko tisíc amatérskych spevákov o. i. aj pieseň E. Suchoňa Aká si mi krásna.

● Jednou z činností Zväzov skladateľov pobaltských socialistických republík je zoznamovanie členov s novou domácou tvorbou. Vzorovo majú rozvinutú túto formu informácií estónski skladatelia a muzikológovia. V Dome skladateľov v Talline sa stretávajú raz týždenne, aby

si vypočuli novinky zo zvukových záznamov, alebo z koncertného predvedenia (hlavne komornú hudbu). O skladbách sa diskutuje v prítomnosti autorov. Koncertná sála je vybavená nielen moderným zvukovým zariadením, ale i premietacou aparátúrou, malým orgánom a pódium pre komorný spevácky zbor.

● Kníhnicu rižského konzervatória slúži nielen profesorom a poslucháčom školy, ale i širokému počtu záujemcov. Má k dispozícii o. i. partitúry 11 najdôležitejších diel E. Suchoňa, štyroch diel J. Cikkera a jednu skladbu D. Kardoša. V súčasnosti za spolupráce slovenského HIS — dopĺňa fond knižnice kolekciou partitúr, ktoré by dávali obraz o celej šírke hudobnej tvorby našich autorov.

M. MÉSÁROŠOVÁ

● V kúpeľnom meste Castlëbar v Írskej slobodnej republike sa tohto roku (1.—5. X.) už po ôsmom raz stretávajú účastníci medzinárodného festivalu piesní. Tohto roku prišlo do autorskej súťaže 1000 príspevkov z 39 krajín. Výberová porota vybrala do finále anonimnej súťaže 36 piesní z 13 krajín. Veľký úspech zaznamenali slovenskí tvorcovia, keď do finále sa kvalifikovali aj dve naše piesne. Ich názvy: Tečie voda a Kraj, z ktorého prichádzam. Autorom textov je Alexander Karšay. Hudbu prvej piesne zložil Tomáš Seldmann, v Castlëbare ju interpretuje Eva Kostolányiová. Druhú pieseň napísal a prednesie Vlado Oravec.

● Dňa 14. júla t. r. zomrel v 83. roku svojho života (vo švajčiarskom Romanshorne) syn Jána Levoslava Bellu — Rudolf Bella, hudobný riaditeľ, dirigent a skladateľ. Naposledy navštívil Bratislavu pri príležitosti odhalenia busty svojho otca na Šulekovej ulici.

Sólista baletu, Ján Mňačko zomrel náhle, tesne pred začiatkom novej divadelnej sezóny. Menovaný patril k dlhoročným oporám košického i bratislavského baletného súboru, kde vytvoril početné hlavné úlohy. V klasických baletoch to boli princovia a v novších dielach rad charakterových postáv. Jeho silnou stránkou boli na dramatické napätie náročné úlohy: chán Girej v Asafievovej Bachčisarajskej fontáne, Giko v Chačaturianovom baletu Gajané i drsný Severjan z rozprávky o Kamennom kvietku.

Životnou úlohou Jána Mňačku bol Tybalt v inscenácii Prokofievovho baletu Romeo a Júlia (v roku 1954). Táto postava stvárnil s veľkým úspechom nielen na javisku SND, ale aj na scéne pražského Národného divadla. V súkromnom živote bol Janko Mňačko opakovane negatívnych javiskových postáv: mierny, priateľský a priamy. Pre tieto vlastnosti ho mali spolupracovníci radi. S pietou sa zúčastnili dôstojnej rozlúčky, na ktorej riaditeľ SND — Ján Kákoš — zhodnotil precíznymi slovami životnú dráhu umelca.

HUDOBNÝ ŽIVOT — dvojtyždenník. Vydáva Slovkoncert vo Vydavateľstve Obzor, n. p., ul. Čs. armády 29/a, 893 36 Bratislava. Vedúci redaktor: dr. Zdenko Nováček, ČSČ. Redakčná rada: Pavol Bagin, Ľubomír Čížek, prom. bist. Alojz Luknár, Miloš Jurkovič, Mária Klišová-Hubová, Zdenko Mikula, dr. Michal Palovčík, Ján Schultz, Jozef Šlita, Bohumil Trnečka. Adresa redakcie: Volgogradská 8, 893 36 Bratislava, telefón 592 37. Administrácia: Vydavateľstvo Obzor, n. p., ul. Čs. armády 29/a, 893 36 Bratislava. Inzerčné oddelenie: Gorkého 17, 893 36 Bratislava. Tlačia Nitrianske tlačiarne, n. p., Nitra Rozširuje PNS. Objednávky predplatiteľov prijíma PNS — Ústredná expedícia tlače, administrácia odbornej tlače, Gottwaldovo námestie 48/IV 805 10 Bratislava. Objednávky odberateľov v zahraničí prijíma SLOVART u.č. spol., Leningradská ul. č. 11/1., 896 26 Bratislava. Cena jedného výtlačku 2,— Kčs. Neobjednané rukopisy sa nevracajú. Indexné číslo: 45454. Registračné číslo: SŮTI 6/10

OBJEDNÁVKA

Objednávame záväzne dodávanie _____ výtlačkov časopisu

HUDOBNÝ ŽIVOT

na adresu: _____

miesto: _____

ulica: _____

číslo domu: _____

okres: _____

Cena jedného výtlačku Kčs 2,—.

V _____ dňa _____

pečiatka o podpis

BRATISLAVSKÉ HUDOBNÉ SLÁVNOSTI 1973

BRATISLAVA MUSIC FESTIVAL 1973 ■ MUSIKFESTSPIELE BRATISLAVA 1973

PROGRAM

Sobota, 29. 9. 1973

- 10.30 hod. — Zrkadlová sieň Primaciálneho paláca
Slávnostné otvorenie festivalu
s otváracím prejavom ministra kultúry SSR súdr.
M. Váňa
Slávnostné odovzdanie cien ZSS a cien SHF
Vystúpenie speváckeho zboru súboru Lúčnice
- 16.00 hod. — Zrkadlová sieň Primaciálneho paláca
Kvarteto mesta Prahy — Mozart, Beethoven, Režáč
- 19.00 hod.: „D“ Koncertná sieň Čs. rozhlasu
Chlapčenský zbor Poznaň (Poľsko)
Na programe: Vokálne diela poľských a svetových skladateľov
- 19.30 hod.: — Koncertná sieň SF
Slovenská filharmónia
Slovenský filharmonický zbor
Dirigent: dr. Ľudovít Rajter
Sólisti: Leonid Kogan, husle (ZSSR)
Vilém Přibyl, tenor (Brno)
Zbormajster: Ján Mária Dobrodinský
Na programe: Beethoven — Cortolan, predohra,
op. 62
Sostakovič — I. husľový koncert,
op. 99
Suchoň — Žalm zeme podkarpatskej

Nedeľa, 30. 9. 1973

- 10.30 hod. „B“ — Koncertná sieň SF
Michael Schneider (NSR) — organové matiné
Na programe: Bach, Franck, Reger
- 16.00 hod. „G“ — U Klarisiek
Pražský madrigalisti
Komorný súbor Národného múzea Praha
Umelecký vedúci — Miroslav Venhoda
Na programe: Slovenská hudba z obdobia baroka
a renesancie, Monteverdi
- 19.00 hod. — SND
Ján Cikker — Hra o láske a smrti (premiéra)
Režisér — Branislav Kriška
Výprava — Ladislav Vychodil
Dirigent — Zdeněk Košler

Pondelok, 1. 10. 1973

- 16.00 hod. — Zrkadlová sieň
Slovenské kvarteto
Na programe: Sostakovič, Dvořák, Očenáš, Martinů
- 19.00 hod. — SND
Pohostinské vystúpenie súboru Národnej opery
SOFIA
Musorgskij — Boris Godunov
hod.: „C“ — Koncertná sieň SF
Rozhlasový zbor Štokholm
Dirigent — Eric Ericson
Na programe: Dallapiccola, Tavener, Koszewski,
Werle, Janson, Ligeti
- 19.00 hod. — Koncertná sieň Čs. rozhlasu
Amjad Ali Khan, sarangi
Na programe: Indická národná hudba

Utorok, 2. 10. 1973

- 19.00 hod.: „E“ — Koncertná sieň Čs. rozhlasu
Francis Bebey, gitara (Kamerun)
Na programe: Hudba a poézia Čiernej Afriky
- 19.00 hod. — SND
Operný koncert sólistov Národnej opery SOFIA
- 19.30 hod.: „B“ — Koncertná sieň SF
Komorný koncert B. Martinů (Brno)
Sólista — Lionel Salter, čembalo (Anglicko)
Na programe: Stamitz, Martinů, C. Ph. E. Bach,
Horowitz, Janáček

Streda, 3. 10. 1973

- 16.00 hod. — Zrkadlová sieň
Koncert z diel súčasných slovenských skladateľov
Jozef Hanušovský, hobo
Bratislavské dychové kvinteto
Slovenské kvarteto a Vl. Brunner ml. (flauta)
Kvarteto Štátnej filharmónie, Košice
Na programe: Parík, Bokes, Domanský, Podprocký
- 19.00 hod. — SND
Musorgskij — Boris Godunov
Pohostinské vystúpenie súboru Národnej opery
SOFIA
- 19.30 hod. „A“ — Koncertná sieň SF
Záhrebská filharmónia
Dirigent — Lovro von Matačić
Sólista — Vladimír Ruždjak, barytón
Na programe: Papandopulo, Baranovič, Bruckner

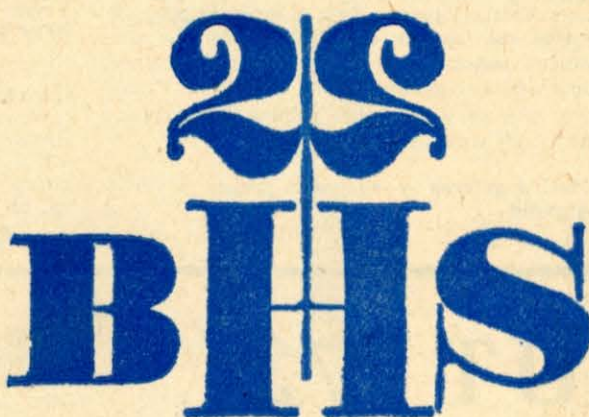
Štvrtok, 4. 10. 1973

- 16.00 hod. — Zrkadlová sieň — Interpódium '73
Polorecitálny sólistov
Mile Petrovič, tenor (Juhoslávia)
Sylvia Macudzińska, klavírny sprievod
Dmitrij Alexejev, klavír (ZSSR)
Magdalena Radulescuová, soprán (Rumunsko)
Eva Fischerová-Martvoňová, klavírny sprievod
- 19.00 hod. „F“ — Koncertná sieň Čs. rozhlasu
Géza Anda, klavír (Švajčiarsko)
Na programe: Bach, Chopin, Ravel, Schumann
- 19.30 hod. „C“ — Koncertná sieň SF
SOČR, Bratislava
Dirigent — Vachtang Džordanija (ZSSR)
Sólisti — Miroslav Kejmar, trúbka (Praha)
András Pistorius, klavír (NDR)
- 19.00 hod. — SND
Ján Cikker — Hra o láske a smrti

Piatok, 5. 10. 1973

- 16.00 hod. — mimo abonmán, Koncertná sieň Čs. roz-
hlasu — Interpódium '73
Kaja Danczowska, husle (Poľsko)
Sándor Sólyom — Nagy, barytón (Maďarsko)
Sylvia Macudzińska, klavírny sprievod
Jeny Petrova, klavír (Bulharsko)
- 19.30 hod. „B“ — Koncertná sieň SF —
Interpódium '73
Štátna filharmónia Ostrava
Dirigent — dr. Otakar Trhlík
Sólisti — Mirel Jancovič, čelo (Rumunsko)
Vladimír Žikič, klarinet (Juhoslávia)

29. IX. - 14. X. 1973

Ninoska Fernandez Brito, klavír (Kuba)
Lydia Dubrovskaja, husle (ZSSR)
Na programe: Haydn, Mozart, Beethoven, Stravinskij

- 19.00 hod. „D“ — Koncertná sieň Čs. rozhlasu
Mirka Pokorná, klavír (Praha)
Na programe: Diela Franza Liszta
- 19.30 hod. — SND
Verdi — Maškarný báľ
Sólista — N. Herlea, barytón (Rumunsko) a. h.

Sobota, 6. 10. 1973

- 16.00 hod. „G“ — U Klarisiek — Interpódium '73
Carlos Molina, gitara (Kuba)
Na programe: Boruwer, Broqua, Villa-Lobos, Pon-
ce, de Mudaira, Frescobaldi, Rodri-
go, Nin-Culmell
- 19.00 hod. „E“ — Koncertná sieň Čs. rozhlasu
Helen Donathová, soprán (USA)
Claus Donath, klavírny sprievod (NSR)
- 19.30 hod. — Koncertná sieň SF
Slávnosti zborového spevu
Spevácky zbor slovenských učiteľov
Dirigent — prof. dr. Juraj Haluzický
Slovenský filharmonický zbor
Dirigent — Ján Mária Dobrodinský
Na programe: Suchoň — cyklus „O horách“, 3
slovenské ľudové piesne, cyklus
„O človeku“, Slovenská pieseň (pre-
miéra)
- 19.00 hod. — SND — Interpódium '73
Čajkovskij — Eugen Onegin
Sólisti: Nadežda Krasnaja, soprán (ZSSR), a. h.
Miodrad Petrovič tenor (Juhoslávia) a. h.
Kazimierz Przyłubski, barytón (Poľsko) a. h.

Nedeľa, 7. 10. 1973

- 10.30 hod. — Zrkadlová sieň
Roswitha Trexlerová, soprán (NDR)
Jutta Csapski, klavír (NDR)
Na programe: piesňová tvorba Hansa Eislera pri
príležitosti 75. narodenin skladateľa
- 19.00 hod. „F“ — Koncertná sieň Čs. rozhlasu
Bukureštský komorný orchester
Umelecký vedúci a sólista — Ion Voicu husle
Na programe: Marcello, Bach, Mozart, Alessan-
drescu, Schubert
- 19.30 hod. — Koncertná sieň SF
Slávnosti zborového spevu
Spevácky zbor „Severáček“ (Liberec)
Spevácky zbor slovenských učiteľov „Ozvena“
Akademický spevácky zbor UK
- 10.30 hod. — SND
Dvořák — Rusalka
- 19.00 hod. — SND — Interpódium '73
Puccini — Tosca
Sólisti — Magdalena Radulescuová, soprán (Ru-
munsko) a. h.
Dimitar Damjanov tenor (Bulharsko)
a. h.
Sándor Sólyom-Nagy, barytón (Maďar-
sko) a. h.

Pondelok, 8. 10. 1973

- 16.00 hod. „G“ — U Klarisiek
Berlínski filharmonickí sólisti (Západný Berlín)
Na programe: Boccherini, Beethoven, Mozart, Rou-
ssel, Paganini, Hartmann
- 16.00 hod. — Zrkadlová sieň — Interpódium '73
Nadežda Krasnaja, soprán (ZSSR)
Ľudovít Marcinger, klavírny sprievod
András Pistorius, klavír (NDR)
Mirel Jancovič, čelo (Rumunsko)
Rudolf Macudziński, klavírny sprievod
- 19.00 hod. „D“ — Koncertná sieň Čs. rozhlasu
VIRTUOSI DI ROMA
Na programe: Concerti grossi od A. Vivaldiho
- 19.30 hod. „A“ — Koncertná sieň SF —
Interpódium '73
Štátny symfonický orchester Gottwaldov
Dirigent — Zdeněk Bělek
Sólisti — Sylvia Sassová, soprán (Maďarsko)
Emília Csánkyová, hobo (Maďarsko)
Marián Lapšanský, klavír (SSR)
Konrád Other, husle (NDR)
- Na programe: Bach, Mozart, Prokofiev, Brahms
- 19.00 hod. — SND
Čajkovskij — Labutie jazero

Utorok, 9. 10. 1973

- 16.00 hod. — Zrkadlová sieň — Interpódium '73
Kazimierz Przyłubski, barytón (Poľsko)
Eva Fischerová-Martvoňová, klavírny sprievod
Ninoska Fernandez Britová, klavír (Kuba)
Vladimír Žikič, klarinet (Juhoslávia)
Helena Gáfforová, klavírny sprievod
- 19.00 hod. „E“ — Koncertná sieň Čs. rozhlasu
Klára Havlíková (SSR)
Na programe: Soler, Händel, Brahms, Suchoň (o. i.)
Toccata pre klavír — premiéra

- 19.30 hod. „B“ Koncertná sieň SF —
Interpódium '73
Slovenská filharmónia
Slovenský filharmonický zbor
Zbormajster — Ján Mária Dobrodinský
Dirigent — Ondrej Lenárd (SSR)
Sólista — Dmitrij Alexejev, klavír (ZSSR)
Na programe: Strauss — Don Juan
Salva — Vojna a svet, oratórium
(premiéra)
Rachmaninov — Rapsódia na Pa-
ganiho Tému, op. 43
Gershwin — Rhapsody in blue

19.00 hod. — SND

Janáček — Vec Makropulos

Streda, 10. 10. 1973

- 16.00 hod. — Zrkadlová sieň — Interpódium '73
Lydia Dubrovskaja, husle (ZSSR)
Rudolf Macudziński, klavírny sprievod
Panochovo kvarteto (ČSR)
- 19.00 hod. „F“ — Koncertná sieň Čs. rozhlasu
Zara Doluchanova, soprán (ZSSR)
Nina Svetlanova, klavír (ZSSR)
Na programe: piesne Glinku, Komitasa, Čajkov-
ského, Beethovena, Schuberta a
Poulencu
- 19.30 hod. „C“ — Koncertná sieň SF —
Interpódium '73 — (záver)
SOČR, Praha
Dirigent — Bohumil Liška
Sólisti — Jozef Luptáček, klarinet (SSR)
Kaja Danczowska, husle (Poľsko)
László Baranyai, klavír (Maďarsko)
Jeny Petrova, klavír (Bulharsko)
Na programe: Copland, Mozart, Beethoven, Proko-
fiev
- 19.00 hod. — SND
Bizet — Carmen
Sólista — D. Brownová, mezzosoprán (USA) a. h.

Štvrtok, 11. 10. 1973

- 16.00 hod. — Zrkadlová sieň
Tátraiho kvarteto (Maďarsko)
Spoluúčinkujú — Csilla Szabóová, klavír
Ferenc Farkas, kontrabas
Na programe: Haydn, Dvořák, Hummel, Burlas
(II. siáčikové kvarteto — premiéra)
- 19.00 hod. „D“ — Koncertná sieň Čs. rozhlasu
Rudolf Buchbinder, klavír (Rakúsko)
Na programe: sonáty L. v. Beethovena
- 19.30 hod. „A“ — Koncertná sieň SF
SOČR Bratislava
Dirigent — Hiroši Wakasugi (Japonsko)
Sólista — Ken Ara, klavír (japonsko)
Na programe: Lutoslawski, Wagner, Beethoven
- 19.00 hod. — Divadlo P. O. Hviezdoslava
Pohostinské vystúpenie Komorného súboru Veľké-
ho divadla VARŠAVA
Dirigent — Antoni Wicherek
Na programe: Pergolesi — LIVIETTA I TRACOLO
Cimarosa — IL MAESTRO DI CA-
PELLA

Piatok, 12. 10. 1973

- 16.00 hod. „G“ — U Klarisiek
Bratislavská komorná harmónia
Na programe: Družecký, Haydn, Hummel
- 19.30 hod. „B“ — Koncertná sieň SF
Viedenský symfonici
Dirigent — Eugen Jochum
Sólista — Rudolf Buchbinder
Na programe: Beethoven, Mozart, Wagner
- 19.00 hod. — Divadlo P. O. Hviezdoslava
Pohostinské vystúpenie Komorného súboru Veľké-
ho divadla VARŠAVA — balet
Na programe: Turski NDEGE (Vták)
Penderecki — POLYMORFIA
Baird — TRUVERSKE PIESNE, LÚ-
BOSTNÉ SONETY
Loch — SALMO GIOIOSO
- 19.00 hod. — SND
E. Suchoň — Krútiava

Sobota, 13. 10. 1973

- 19.00 hod. „F“ — Koncertná sieň Čs. rozhlasu
NCRV VOCAL ENSEMBLE HILVERSUM (Holand-
sko)
Dirigent — Marinus Voorberg
- 19.30 hod. „A“ — Koncertná sieň SF
Komorný orchester Štátnej filharmónie Lotyšskej
SSR, Riga (ZSSR)
Štátny akademický zbor Lotyšskej SSR, Riga
(ZSSR)
Umelecký vedúci — Imants Cepītis
Dirigentka — Ausma Derkeviča
- 19.00 hod. — SND
Verdi — Rigoletto
Sólista — Z. Babij, tenor (ZSSR) a. h.

Nedeľa, 14. 10. 1973

- 10.30 hod. „E“ — Koncertná sieň Čs. rozhlasu
Michail Chomicer, čelo (ZSSR)
Alexander Čajkovskij, klavír (ZSSR)
- 16.00 hod. — Zrkadlová sieň
Koncert z tvorby jubiliujúcich slovenských sklada-
teľov (Kresánek, Kafenda, Holoubek, Meier)
Účinkujú: Bratislavské trio, Jozef Sýkora čelo,
Alžbeta Mrázová, soprán, Ladislav Ho-
loubek, klavírny sprievod, Luba Bari-
cová, mezzosoprán, Miloš Starosta, kla-
vírny sprievod
- hod. „C“ — Koncertná sieň SF
Slávnostný záver BHS 1973
Slovenský filharmonický zbor
Slovenská filharmónia
Dirigent — Zdeněk Košler
Sólista — André Gertler, husle (Belgicko)
Na programe: Moyzes — Partita
Bartók — II. husľový koncert
Dvořák — IX. symfónia a mol.
op. 95